

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

REDOGÖRELSE

FÖR

HÖGRE ALLMÄNNA LÄROVERKET

I

VÄNERSBORG

LÄSÅRET 1911—1912.

INNEHÅLL:

1. Årsredogörelse.
  2. Inträdesfordringar och bortval av ämnen i ringarne III och IV.
  3. Uppgifter för frivilliga självstudier.
  4. Redogörelse för sparkasseverksamheten vid läroverket.
  5. Ordning vid årsexamen den 10 juni 1912.
-

VÄNERSBORG
VÄSTGÖTA-DALS BOKTRYCKERI
1912.

REDOGÖRELSE

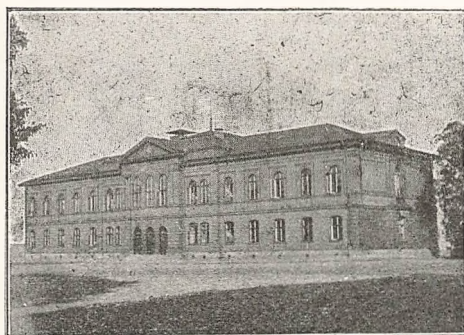
FÖR

HÖGRE ALLMÄNNA LÄROVERKET

I

VÄNERSBORG

LÄSÅRET 1911—1912.

VÄNERSBORG
VÄSTGÖTA-DALS BOKTRYCKERI
1912.

A. Undervisningen.

1. Höstterminen började med inträdes- och flyttningsprövningar den 25 augusti och med allmänt upprop tisdagen den 29 augusti kl. 5 e. m., varpå den egentliga undervisningen tog sin början den 30 augusti kl. 8 f. m. och slutade den 19 december kl. 10,³⁵ f. m. Avslutningen ägde rum den 21 december.

Vårterminen började fredagen den 12 januari och kommer att sluta den 10 juni. Upprop ägde rum den 12 januari kl. 5 e. m.; undervisningen tog sin början den 13 januari kl. 8 f. m. och är ämnad att fortgå till den 7 juni kl. 10,³⁵ f. m.

Ledighet från undervisningen har lämnats för hela läroverket:

a) under höstterminen: hela dagarna den 23 och 24 oktober. b) under vårterminen: en halv dag den 29 januari för idkande av vinteridrott samt hela dagarna den 24 och 26 februari, 2 timmar den 17 april, varjämte frihet från hemarbete till påföljande dag en gång under läsåret medgivits lärjungarna.

Månadslovdagarna för klasserna 4—6 och gymnasiet hava i lagstadgad ordning givits och använts.

Under 1 dag före skrivningarna till realskolexamen åtnjöto lärjungarna i klass 6 fullständig ledighet.

Torsdagen den 21 mars hade lärjungarna ledighet från sista lektionstimmen för att åhöra ett föredrag av Fil. Kand. Mannström samt likaledes den 5 februari med anledning av läroverkets f. d. inspektor kyrkoherde C. T. Hellgrens begravning.

2. Till gemensam morgonbön, som förrättats omväxlande av lektorn och av adjunkten i kristendom i närvaro av rektor, hava lärjungarna samlats kl. 7,⁴⁵ f. m. Första söndagen i varje månad har skolgudstjänst hållits i högtidssalen. Övriga sön- och helgdagar har en femtedel av läroverkets lärjungar i tur och ordning bevistat högmässogudstjänsten i stadens kyrka. De lärjungar, som beretts till konfirmation, hava undervisats av adjunkten Wetterlundh.

Undervisningen i de obligatoriska läroämnena samt i välskrivning, teckning och gymnastik har varit förlagd till kl. 8—10,³⁵ och 12—3,³⁰. Den frivilliga undervisningen i franska i sjätte klassen har meddelats onsdagar 12—12,⁴⁵ och lördagar 2,⁴⁵—3,³⁰, i femte klassen torsdagar och fredagar 12—12,⁴⁵, i instrumentalmusik tisdagar och fredagar kl. 5,³⁰—7 e. m.

Under tiden från och med den 20 augusti till och med den 11 september, då skjututbildningsövningarna försiggingo, var lästiden för gymnasiet och klass 6 begränsad till 8—9,⁴⁰ alla dagar i veckan, sammanlagt 12 timmar i veckan.

3. Antal lärotimmar i veckan för läsåmnena under höstterminen 1911.

1	2	3	4	5	6	7	
Avdelningar och linjer	Närv. lärjungar under höstterminen	T i m m a r				S u m m a	A n m ä r k n i n g a r.
		Skilda	Gemensamma för		lärf. från av- delning å olika linjer		
			lärf. från av- delning å samma linje				
1	16	24	—	—	24		
2	24	26	—	—	26		
3	27	27	—	—	27		
4	24	28	—	—	28	¹⁾ Därav frivillig franska 2 t.	
5	24	30 ¹⁾	—	—	30	²⁾ Därav frivillig franska 2 t.	
6	5	30 ²⁾	—	—	30	³⁾ 1 t. eng., 2 t. kemi, 7 t. matem., 1 t. fysik.	
R. I	12	11 ³⁾	—	17	28	⁴⁾ 6 t. latin, 5 t. matematik.	
L. I	16	11 ⁴⁾	—	(17)	11	⁵⁾ 1 t. eng., 2 t. fysik, 2 t. kemi, 6 t. matematik.	
R. II	11	11 ⁵⁾	—	18	29	⁶⁾ 6 t. latin, 4 t. matematik, 1 t. fysik.	
L. II	8	11 ⁶⁾	—	(18)	11	⁷⁾ 6 t. matematik, 4 t. fysik, 2 t. kemi, 2 t. engelska.	
R. III	15	14 ⁷⁾	—	17	31	⁸⁾ 7 t. grekiska.	
L. III A	5	7 ⁸⁾	9 ⁹⁾	(17)	16	⁹⁾ 6 t. latin, 2 t. fysik, 1 t. engelska.	
L. III B	6	5 ¹⁰⁾	(9)	(17)	5	¹⁰⁾ 4 t. matematik, 1 t. engelska.	
R. IV	9	15 ¹¹⁾	—	16	31	¹¹⁾ 4 t. eng., 6 t. matem., 3 t. fysik, 2 t. kemi.	
L. IV A	1	7 ⁸⁾	10 ¹²⁾	(16)	17	¹²⁾ 6 t. latin, 2 t. eng., 2 t. fysik.	
L. IV B	4	5 ¹³⁾	(10 ¹²⁾)	(16)	5	¹³⁾ 5 t. matematik.	
Summa	207	262	19	68	349		

4 a. Läro- och läseböcker.

* Utmärker sådana böcker, som antingen tillhandahållas av läroverket eller, utan att vara direkt påbjudna, av lärjungarna i allmänhet användas.

Kristendom.

	Klass o. ring		Klass o. ring
Svenska bibeln	1—IV	<i>Lundin</i> , Bilder ur kyrkans historia	6
Svenska psalmboken	1—6	<i>Lövgren-Levin</i> , Kyrkohistoria	I
Katekesen, Östrands ed.	4, 5	<i>Lövgren</i> , Kyrkohistoria	II—IV
<i>Norlén och Lundgren</i> , Biblisk historia 1—3, 5		<i>Ahlberg</i> , Religionshistorisk översikt	II
<i>H. Anderson</i> , Den kristna tros- o. se- deläran	1—3	<i>Ullman</i> , Religionslära	II—IV
<i>Herner</i> , Israels historia	4	* <i>Levin</i> , Ur Kyrkohistoriens källor	6, I—IV

Modersmålet.

<i>Kabner och Victorin</i> , Rättskrivningslära 1—5		<i>Warburg</i> , Litteraturhistoria	IV
<i>Beckman</i> , Språklära	3—5	<i>Steffen</i> , Svensk Litteraturhistoria	I, II, III
<i>Rebbe och Fischer</i> , Exempelsamling	2—4	<i>Lindvall</i> , Läsebok för första klassen	1

	Klass o. ring		Klass o. ring
<i>Fagerlund-Lindqvist</i> , Ur svensk diktning	2	<i>Hildebrand</i> , Läsebok i svensk litteratur	IV
<i>Heidenstam</i> , Svenskarna och deras hövdingar	2, 3, 4	<i>Steffen</i> , Isländsk och fornsvensk litteratur	I
<i>Runeberg</i> , Fänrik Ståls sägner	2, 3	<i>Laurin</i> , Dansk och norsk läsning	II—IV
<i>Runeberg</i> , Älgskyttarna	5	* <i>Lundell och Noreen</i> , Svensk vitterhet 6, I, II	
<i>Tegnér</i> , Fritiofs saga	5	* <i>Schück</i> , Världslitteraturen i urval och översättning	III
<i>Snoilsky</i> , Svenska bilder	4	* <i>Steffen</i> , Översikt av svenska litteraturen	II, III, IV
<i>Tidner</i> , Övningar i uppsatsskrivning	6		
<i>Lindvall</i> , Svensk läsebok	6		

Latin.

<i>Tessing</i> , Skolgrammatik	I—IV	<i>Horatius</i> , ed. Fahlcrantz	III, IV
<i>Liljeblad</i> , Latinsk läsebok	I, II	<i>Lindroth</i> , Romerska antikviteter	IV
<i>Cæsar</i> , De bello gallico, ed. Häggström-Boëthius	II, III	<i>Bergstedt</i> , Mytologi	III, IV
<i>Livius</i> , ed. Bagge och Törneblad	III, IV	* <i>Cavallin</i> , Latinskt lexicon.	
<i>Ovidius</i> , ed. Risberg o. Törneblad	II, III	» Latinskt skollexicon.	
		* <i>Salenius</i> , Latinsk-svensk ordbok.	

Grekiska.

<i>Löfstedt-Sillén</i> , Grammatik	III, IV	<i>Mellén och Lundqvist</i> , Elementarbok	III
<i>Mellén och Lundqvist</i> , Grekisk läsebok	III, IV	<i>Homerus</i> , Odyssén, ed. Knös	IV

Tyska.

<i>Calwagen-Nordgren</i> , Elementar- och läsebok	1—4	<i>Arnold</i> , Zwei Novellen, ed. Rodhe	II
<i>Hjorth</i> , Grammatik	2—6, I—IV	<i>Keller</i> , Das Fähnlein der sieben Aufrechten und Kleider machen Leute, ed. Reinius	III
<i>Hjorth</i> , Övningsbok till den Tyska grammatiken	4	<i>Budde</i> , Blätter aus meinem Skizzenbuch	IV
<i>Hjorth, och Heumann</i> , Tyska skrivövningar och brev	6	<i>Budde</i> , Krambambuli und andere Geschichten, ed. Rodhe	IV
<i>Rodhe</i> , Talövningar	5	<i>Liliencron</i> , Zehn ausgewählte Novellen	IV
<i>Auerbach</i> , Elementarkurs i tysk handstil	6	<i>Die Woche</i>	IV
<i>Rodhe och Kröger</i> , Läsebok	4	<i>Goodwin</i> , Skriftliga uppgifter för mögenhetsexamen	III, IV
<i>Svedelius</i> , Läsebok	5	<i>Hoppe</i> , Tysk-svensk ordbok, skoluppl.	
<i>Pederzani-Weber</i> , Auf rauhen Pfaden	6, I	<i>Hoppe</i> , Svensk-tysk ordbok, skoluppl.	

Engelska.

<i>Hammarberg och Zetterström</i> , Grammatik	4—6, I, II	<i>Rodhe</i> , Talövningar	6, I, II
<i>Mathesius</i> , Skolgrammatik	R. III—R. IV	<i>Syngé</i> , Great Deeds in English History, ed. Kock-Thorn	I
<i>Elfstrand</i> , Elementarbok	4	<i>The Harmsworth Red Magazine</i> , March 15, 1911	II
» , Elementar- och läsebok	5	<i>Chas. Baker</i> , The ABC Guide to London	I, II,
<i>Calwagen-Lindqvist</i> , Översättningsövningar	5, 6, I, II	<i>Massey</i> , In the Struggle of Life, ed Afzelius	R III, R IV
<i>Calwagen</i> , Översättningar	R. III, R. IV		

	Klass o. ring
<i>Falk</i> , Ordlista till Massey	I, II, R III
<i>Behm</i> , Läsebok	} III, } IV
„ Anmärkn. o. Ordlista till ovanst. }	
<i>The Daily Graphic</i> , Coronation Edition, June 23, 1911	L. III, L. IV
<i>Barry Pain</i> , Eliza, ed. Grip	L IV
<i>Kipling</i> , Mowgli Stories, ed. Lindgren . .	L III
<i>Werner</i> , Engelske Sange og Recitationer. Michaelsen, Köbenhavn	III IV

	Klass o. ring
<i>Beasley</i> , Writing for Reading. Jack, Lon- don	IV
<i>Björkman</i> , William Shakespeare. Bon- nier	R IV
<i>Lindgren</i> , Engelsk-svensk ordbok. Skoluppl.	
<i>Wenström-Harlock</i> , Svensk-engelsk ordbok. Skoluppl.	

Franska.

<i>Bödtker och Höst</i> , Lärobok i Franska, ed. Malmberg	5, 6
<i>Ploetz</i> , Elementarbok, översättn. och be- arb. av Pettersson och Schulthess . .	II—IV
<i>Edström</i> , Kortfattad fransk språklära . .	III
<i>Hultenberg</i> , Skolgrammatik	IV
<i>Halévy</i> , L' Abbé Constantin, ed. Edström	III
<i>Augé-Petit</i> , Histoire de France. Cours Elémentaire. Larousse. Paris	III, IV
<i>Erckmann-Chatrian</i> , L'Ami Fritz, ed. Gullberg	IV
<i>Labiche</i> , Le Voyage de Monsieur Per- richon, ed. Edström	IV

<i>Wijkander</i> , Recueil de Poésies francai- ses	IV
<i>Voltaire</i> , Siècle de Louis XIV. Charpen- tier. Paris (Ur läroverkets bibliotek)	IV
<i>Phare</i> , Plan et Guide de Paris. Petite Edition. Pharus Verlag. Berlin . .	II, III
<i>Pharus</i> , Plan et Guide de Paris. Grande Edition. Pharus Verlag. Berlin	IV
<i>Schulthess</i> , Fransk-svensk ordbok.	
<i>Klint</i> , Fransk-svensk ordbok.	
<i>Dalin</i> , Fransk-svensk ordbok.	

Historia.

<i>Grimberg</i> , Sveriges, Norges och Dan- marks historia för realskolan	1—5
<i>Odhner-Hildebrand</i> , Fäderneslandets hi- storia för gymnasiet	II—IV
<i>Höjer</i> , Översikt av Sveriges nyaste hi- storia	6
<i>Pallin-Boëthius</i> , Allmän historia för real- skolan	3—6
<i>Pallin-Boëthius</i> , Nyare tidens hist. . .	II—IV
<i>Montelius och Hildebrand</i> , Kulturhistorisk översikt av forntidens och medeltidens svenska historia	I

<i>Boëthius</i> , Kulturhistorisk översikt av forn- tidens och medeltidens allmänna hi- storia	I
<i>Höjer</i> , Svenskt samhällsskick	IV
<i>Rydfors</i> , Historisk läsebok	1, 2
<i>Estlander</i> , Allm. hist. i berättelser . . .	3—5
* <i>Ekmark</i> , Läsebok till svenska historien	3—5
* <i>Ekmark</i> , Läsebok till allm. historien	II—IV

Geografi.

<i>Carlson</i> , Skolgeografi, förra kursen . .	1—5
<i>Carlson och Fagerlund</i> , Skolgeografi, andra kursen	6, I, II

*Fehr, Geografisk läsebok.

Filosofisk propedeutik.

<i>Sjöberg och Klingberg</i> , Logik	III—IV
--	--------

<i>Carlson och Steffen</i> , Psykologi	III—IV
--	--------

Matematik.

Klass o. ring	Klass o. ring
<i>Möller, Larsson och Lundahl</i> , Lärobok i räkning för realskolan . . . . . 1—4, 6	<i>Ericsson</i> , Trigonometri . . . . . L. IV
<i>Möller</i> , Algebra . . . . . 5, I—IV	<i>Josephson</i> , Rymdgeometri . . . . . R. III—IV
<i>Asperén</i> , Geometri . . . . . 4—IV	<i>Collin</i> , Analytisk geometri . . . . . R. III, IV
<i>Hagström</i> , Proportionslärans tillämp- ning på plangeometrien . . . . . I—IV	Logaritmtabeller av <i>Lindman</i> och <i>Mebius</i> . . . . . R. III—IV
<i>Tham</i> , Planimetrien . . . . . I—IV	* <i>Hellgren</i> , Metoder för lösn. av geom. probl. . . . . R. IV
<i>Eurenus</i> , Trigonometri . . . . . R. II, L. III R. IV	*Problemsamlingar.

Biologi.

<i>Boas-Haij</i> , Lärobok i djurrikets natural- historia . . . . . 1—5	<i>Lindman</i> , Botanikens första grunder . . 3—6
<i>Fischer</i> , Människokroppen och dess vård 6	<i>Forssell-Skårman</i> , Lärobok i botanik . . I—IV
<i>Almquist-Andersson</i> , Lärobok i zoologi II—IV	<i>Krok och Almquist</i> , Svensk flora, I . . 3—5
<i>Bohlin</i> , Lärobok i biologi för realskolan, II. Botanik. 2	

Fysik.

<i>Almquist och Otterborg</i> , Lärobok i natur- kunnighet, II . . . . . 4—6	<i>Sohlberg</i> , Astronomi . . . . . 6, I
<i>Moll</i> , Lärobok i fysik . . . . . R. I—R. IV	<i>Sundberg</i> , Mekanik . . . . . R. IV
<i>Moll</i> , Lärobok i fysik, förkortad upp- laga . . . . . L. I—L. IV	*Problemsamlingar i fysik . . . . . R. III—R. IV

Kemi och geologi.

<i>Almquist- Otterborg</i> , Lärobok i natur- kunnighet II:2. Magnetism, elektri- citet, kemi 5, 6	<i>Abenius</i> , Oorganisk kemi . . . . . R. I, R. II
	<i>Kempe</i> , Oorganisk kemi . . . . . R. III, R. IV
	<i>Hennig</i> , Lärobok i geologi för realskolan . 5

4 b. Lärokurser.**Första klassen.**

- KRISTENDOM, 3 t. Biblisk historia (1 t.): gamla testamentet. Den kristna tros- och sedeläran (1 t.): 1—58. Bibelläsning (1 t.) i anslutning till bibliska historien och den kristna tros- och sedeläran samt dessutom 1:sta Mosebok. Valda psalmverser. — *Wetterlundh*.
- MODERSMÅLET, 5 t. Läsning af Lindwalls läsebok för första klassen jämte reproduktionsövningar; sagoberättande; övningar att urskilja de viktigaste ordklasserna och satsdelarna; rättstavningsövningar. — *Wetterlundh*.
- TYSKA, 6 t. Första avdelningen i elementarboken jämte motsvarande delar av formläran; talövningar såväl i anslutning till texten som med ledning av planscher. — *Wetterlundh*.
- HISTORIA, 2 t. Berättelser ur Nordens guda- och hjältesaga samt äldre historia med stöd av den antagna läseboken; fäderneslandets historia under forntiden och medeltiden intill år 1319. — *Wetterlundh*.

- GEOGRAFI, 2 t. Världsdelar och världshav efter globen jämte korta upplysningar om jordens form och rörelse; övningar att förstå och använda kartan; Sveriges geografi utförligare, Norges geografi och översikt av den Skandinaviska halvöns; Finland och Ryssland. — *Jonsson*.
- MATEMATIK, 4 t. Aritmetik: De fyra räknesätten med hela tal; någon övning i räkning med decimalbråk. Huvudräkning. — *Sjögren*.
- BIOLOGI, 2 t. Det allmännaste av läran om människokroppen; undersökning av några växter; exkursioner. — *Wendbladh*.

Andra klassen.

- KRISTENDOM, 3 t. Biblisk historia: nya testamentet, berättelserna 1—40. Den kristna tros- och sedeläran: sid. 61—120. Bibelläsning: Markus' evangelium. En översikt av kyrkoåret samt en kort framställning av svenska kyrkans gudstjänstordning. Valda psalmer. — *Wetterlundh*.
- MODERSMÅLET, 5 t. Läsning av Heidenstams Svenskarne och deras hövdingar I samt första delen av Fänrik Ståls sägner. Reproduktionsövningar, muntliga och skriftliga; sagoberättande samt framsägning av inlärd stycken i bunden form; fortsatt behandling av ordklasser, satsdelar och satser; rättstavnings- och interpunktionsövningar. — *Jonsson*.
- TYSKA, 6 t. Andra avdelningen av elementar- och läseboken jämte motsvarande delar av form-läran; talövningar såväl i anslutning till texten som med ledning av planscher, hör- och skrivövningar. — *Jonsson*.
- HISTORIA, 3 t. Fäderneslandets historia 1319—1611 jämte huvuddragen av Norges och Danmarks historia under samma tid. Berättelser ur Greklands och Roms saga och historia. — *Jonsson*.
- GEOGRAFI, 2 t. Öst- och Mellaneuropa. — *Jonsson*.
- MATEMATIK, 5 t. Läran om decimalbråk avslutad och repeterad. Av allmänna bråk addition, subtraktion och multiplikation. Metersystemet. Huvudräkning. — *Rosén*.
- BIOLOGI, 2 t. Zoologi: däggdjuren. Botanik: blonväxternas yttre organ: exkursioner. — *Rosén*.

Tredje klassen.

- KRISTENDOM, 3 t. Biblisk historia: nya testamentet, berättelserna 41—68. Den kristna tros- och sedeläran: sid. 123—155. Bibelläsning: Apostlagärningarna jämte kap. 1—7 av Matteus' evangelium. I sammanhang med bibliska historien och bibelläsningen en kort framställning av Palestinas geografi och det israelitiska folkets seder och bruk. Valda psalmer. — h. t. *Haller*. — v. t. *Haller, Palmgren*.
- MODERSMÅLET, 6 t. Läsning av Svenskarne och deras hövdingar I; Fänrik Ståls sägner, reproduktionsövningar, smärre uppsatser, utarbetade på lärorummet; framsägning av inlärd dikter; form-, sats- och interpunktionslära i förening med satsanalys; rättstavnings- och interpunktionsövningar. — *Ewerth*.
- TYSKA, 6 t. Tredje avdelningen av elementar- och läseboken; det viktigaste av formläran genomgången; behövliga delar av syntaxen i anslutning till den lästa texten; talövningar samt muntliga och skriftliga tillämpningsövningar. — *Ewerth*.

- HISTORIA, 3 t. Fäderneslandets historia 1611—1718; allmän historia: forntiden efter läroboken samt Estlanders läsebok. — h. t. *Wendbladth.* — v. t. *Hyllander.*
- GEOGRAFI, 2 t. Sydeuropa samt Brittiska öarna efter läro- och läseboken; översikt av Europa. — h. t. *Wendbladth.* — v. t. *Hyllander.*
- MATEMATIK, 5 t. Aritmetik: läran om bråk avslutad och repeterad; tillämpningsuppgifter. Enkel reguladetri och lättare procent- och ränteproblem. Huvudräkning. Geometri: förberedande mätningar och konstruktioner; de enklaste geometriska figurerna. — *Rosén.*
- BIOLOGI, 2 t. Zoologi: fåglar och kallblodiga ryggradsdjur. Botanik: de högre växternas yttre organ, undersökning av levande växter jämte växtbestämning efter flora, exkursioner, växtinsamling. — *Rosén.*

Fjärde klassen.

- KRISTENDOM, 2 t. Israels historia, meddelad i sammanhang med en översikt av gamla testamentets skrifter och under läsning av valda delar av desamma, företrädesvis Samuels- och Konungaböckerna. Översiktlig framställning av den kristna tros- och sedelärens grundtankar i anslutning till första hufvudstycket samt första och andra trosartikeln i Luthers lilla katekes och den antagna katekesutvecklingen. Valda psalmverser. En kort framställning av svenska kyrkans gudstjänstordning samt en översikt av kyrkoåret. Korta underrättelser ur den allmänna religionshistorien i sammanhang med Israels historia. — h. t. *Haller.* — v. t. *Haller, Palmgren.*
- MODERSMÅLET, 4 t. Läsning och förklaring av valda stycken ur nyare svensk litteratur samt av Snoilskys Svenska bilder och Heidenstams Svenskarna och deras hövdingar. Delar av form- och satsläran jämte övningar i att redogöra för innehållet i upplästa stycken. Övningar i rättstavning och i användandet av skiljetecken. Elva uppsatser, därav 6 på lärorummet. — h. t. *Wendbladth.* — v. t. *Hyllander.*
- Ämnen för uppsatserna:
1. Den enda lycklige. — 2. Paradisets fröjder. — 3. Redogörelse för hur jag använde det sista lovet. — 4. En tornering. 5. a) Beskriv, hur du undersöker en växt. b) Upptäckten av Amerika. — 6. a) Vänersborgs omgivningar. b) Vapenbröderna (efter Snoilsky). — 7. En vinterdag på isen. — 8. Bävern. — 9. a) Karl von Linné. b) Påskens högtid. — 10. Arabernas nuvarande utbredning. — 11.
- TYSKA, 4 t. Omkring 45 sidor i läroboken: formläran repeterad. Det viktigaste av läran om artiklarna och kasusläran i syntaxen. Talövningar. Muntliga och skriftliga tillämpningsövningar. Var tredje vecka en skriftlig reproduktionsövning eller översättning till tyska, därav 7 på läroverket. — *Berner.*
- ENGELSKA, 5 t. Styckena 1—34 i elementarboken. Det viktigaste av formläran. Talövningar och andra tillämpningsövningar. — *Mannfelt.*
- HISTORIA, 3 t. Fäderneslandets historia 1718—1809 jämte en kortfattad översikt av Danmark—Norges historia för samma tid; motsvarande delar i läseboken. Allmänna historien: medeltiden och nya tidens första tidevarv samt berättelser från samma tid i Estlanders läsebok. — h. t. *Wendbladth.* — v. t. *Hyllander.*
- GEOGRAFI, 2 t. Asiens och Afrikas korografiska geografi. — h. t. *Wendbladth.* — v. t. *Hyllander.*

- MATEMATIK, 5 t. Aritmetik och algebra: sifferbråk, sifferekvationer av första graden med en obekant jämte problem lösta dels med tillhjälp av aritmetiska metoden, dels med ekvationsmetoden. Geometri: läran om räta linjer, vinklar, trianglar och parallelogrammer; läran om cirkeln påbörjad; övningsatser. — *Rosén*.
- BIOLOGI, 1 t. Zoologi: de ryggradslösa djuren. Botanik: växtundersökning och växtbestämning, exkursioner, insamling av 40 växter. — *Rosén*.
- FYSIK, 2 t. De viktigaste egenskaperna hos kroppar i olika aggregationsformer, de enklaste maskinerna och det allmännaste av värmeläran. — *Martin*.

Femte klassen.

- KRISTENDOM, 2 t. Framställning av Jesu liv och verksamhet, meddelad i sammanhang med en översikt av nya testamentets skrifter och under läsning av valda delar av desamma, företrädesvis Lukas' evangelium. Översiktlig framställning av den kristna tros- och sedelärens grundtankar i anslutning till tredje trosartikeln samt de tre sista huvudstyckena i Luthers lilla katekes och den antagna katekesutvecklingen. Valda psalmer. — *Wetterlundh*.
- MODERSMÅLET, 3 t. Läsning av valda stycken ur nyare svensk litteratur samt av Tegnér's Fritiofs saga och Runebergs Älgskyttarna; referat samt framsägning av stycken i bunden form. Översikt av form- och satsläran. Rättstavnings- och interpunktionsprov. Elva skriftliga uppsatser, därav 9 på läroverket. — *Ewerth*.

Ämnen för uppsatserna:

- 1 (på läroverket). Kolumbus och vildarna. — 2 (på läroverket). a) Ett lyckönskingsbrev. b) En resa. c) Den roligaste dagen under sommaren. — 3. Isfarten (efter Tegnér). — 4 (på läroverket). a) Fritiofs frieri (efter Tegnér). b) Australkontinenten. c) Den konstituerande nationalförsamlingen. — 5 (på läroverket). a) Napoleons härtåg mot Ryssland. b) En gymnastiklektion. c) Mina förhoppningar på julen. — 6 (på läroverket). a) Redogör för en berättelse, som du nyligen läst. b) Beskriv, huru du tillbragt någon dag av julferierna. c) Hildings och Fritiofs samtal vid den senares återkomst från jarl Angantyr (efter Tegnér). — 7 (på läroverket). a) Rysk-turkiska kriget 1877—78. b) En biografföreställning, skildrad i brevform. c) Vinternöjen. — 8. Mästerskytten. — 9 (på läroverket). a) Kungavalet (efter Tegnér). b) En julgran berättar sina öden. c) Våra barrträd. d) Huru jag ämnar tillbringa mitt påsklov. — 10. — 11. —

- TYSKA, 4 t. Styckena 32—39, 44—55, 61—68, 72—77, 89—92 i Svedelius' läsebok; det viktigaste av syntaxen; talövningar med ledning av den lästa texten och av Rodhes Talövningar. Muntliga reproduktionsövningar. Var tredje vecka en skriftlig översättning till tyska eller en skriftlig reproduktionsövning. — *Ewerth*.
- ENGELSKA, 5 t. Styckena 35—65, 73—77, 80, 86 i Elfstrands elementar- och läsebok. Formläran avslutad och repeterad; av syntaxen artiklarna, substantivet, adjektivet och pronomena. Talövningar och andra tillämpningsövningar. — *Mannfelt*.
- FRANSKA, (valfritt), 2 t. Omkring 30 sidor i Böttker-Hösts lärobok jämte motsvarande grammatik. — *Mannfelt*.
- HISTORIA, 3 t. Sveriges historia i sammanhang med Danmarks och Norges från 1809 till närvarande tid; kortfattad repetition av svenska forntidens och medeltidens historia. Allmänna historien från 1648 till närvarande tid. — h. t. *Blomgren*. — v. t. *Hyllander*.
- GEOGRAFI, 2 t. Australiens och Amerikas geografi. — h. t. *Blomgren*. — v. t. *Wendblad*.
- MATEMATIK, 4 t. Aritmetik och algebra: Ekvationer av första graden med en obekant jämte problem, särskilt ränteuppgifter, bolags-, arbets-, tal-, rörelse- och blandnings-

problem. Multiplikation och upplösning av enkla algebraiska uttryck. Geometri: Cirkeln avslutad. Övningsuppgifter, särskilt planimetriska. — h. t. *Grenander*. — v. t. *Holmér*.

BIOLOGI, 2 t. Zoologi: repetition. Botanik: några viktigare fanerogama växtfamiljer, kulturväxter, typer för kryptogamernas huvudgrupper, exkursioner; insamling av 60 växter. — *Sjögren*.

FYSIK, 1 t. Läran om magnetismen och elektriciteten. — h. t. *Grenander*. — v. t. *Holmér*.

KEMI, 2 t. De viktigaste företeelserna tillhörande den oorganiska kemien (Försök, 1:a kursen, och valda delar av Försök, 2:a kursen i Almquist—Otterborgs lärobok); geologi efter Hennigs lärobok. — *Sjögren*.

Sjätte klassen.

KRISTENDOM, 2 t. Bibelläsning: Apostlagärningarna. Kyrkohistoria: de viktigaste delarne av läroboken genomgångna med huvudvikten lagd på den äldsta kyrkans historia och reformationstiden. Valda psalmverser. Några av de viktigare religioner, med vilka kristendomen trätt i beröring. — *Wetterlundh*.

MODERSMÅLET, 3 t. Läsning av svenska litteraturprov, huvudsakligen från senaste århundradet, ur »Svensk Vitterhet» av Lundell och Noreen samt Lindvalls Svensk läsebok. Föredrag, deklamations- och diskussionsövningar. Övningar att uppsätta enklare skrivelser av praktisk art. Nio uppsatser, därav sex på läroverket. — *Jonsson*.

Ämnen för uppsatserna:

1. a) Min sysselsättning under den gångna sommaren. b) Fältmarschen den 9 september 1911. c) Björnen. d) Napoleons krig mot Ryssland 1812. — 2. En promenad till Skogshyddan. — 3. a) Redogör för innehållet av någon nyligen läst bok. b) En häst berättar sin historia. c) Våra förfäders fostbrödralag. — 4. Huru skola vi bäst skydda våra småfåglar? — 5. Ämnena vid höstens realskoleskrivning. — 6. a) En gymnastiklektion. b) Om fraktsedlar och deras användning. c) Redogör för någon viktig historisk tilldragelse. d) Olika sätt att bestämma väderstrecken. — 7. a) Om lapparne och deras levnadssätt. b) Om olika sätt att sända pengar medels posten. c) Vinterns nöjen. — 8. Nordamerikanska frihetskriget. — 9. Svar å annons om ledig plats (brevform).

TYSKA, 3 t. Behandling av 50 sidor i »Auf rauhen Pfaden.» Det viktigaste av formläran och syntaxen repeterat. Fraseologi. Tillämpnings-, reproduktions- och talövningar. Övningar i översättning till tyska samt läsning av tysk stil. 9 skriftliga översättningar eller reproduktioner, 7 utarbetade på läroverket. — *Berner*.

ENGELSKA, 4 t. Omkring 70 sidor (därav något kursivt) i Jespersen-Rodhe, Engelsk läsebok för realskolan. De sju första styckena i Rodhes talövningar. Grammatik: det viktigaste av syntaxen jämte repetition av formläran. Tretton skriftliga reproduktionsövningar eller översättningar till engelska, därav åtta utarbetade på läroverket. — *Mannfelt*.

FRANSKA, (valfritt), 2 t. Repetition av femte klassens kurs. Ytterligare omkring 20 sidor i Böttker-Höst jämte dithörande delar av grammatiken. — *Mannfelt*.

HISTORIA, 4 t. Statskunskap: Grunddragen av den svenska statens författning och förvaltning samt av de sociala och ekonomiska förhållandena i Sverige. Fäderneslandets historia: repetition av nyare tiden med huvudvikt lagd på tiden efter 1809. Allmänna historien: repetition av nyare tiden, särskilt tiden efter 1815. — h. t. *Wendbladh*. — v. t. *Hyllander*.

- GEOGRAFI, 2 t. Huvuddragen av den naturvetenskapliga och ekonomiska geografin jämte det viktigaste av etnografien. Allmän översikt av Sveriges, de förnämsta europeiska stormakternas och Förenta staternas korografi. — h. t. *Wendbladh*. — v. t. *Hyllander*.
- MATEMATIK, 5 t. Aritmetik och algebra: ekvationer av första graden med en och flere obekanta jämte problem, valda med hänsyn till praktiska livets fordringar, växlar, obligationer, sammansatt ränta. Kvadratrotutdragnin. Enkel bokföring. Geometri: repetition av den föregående kursen medelst övningssatser, likformig avbildning. Planimetriska och stereometriska beräkningar. Avbildning i planet av enkla funktioner. Diagramritning. — *Martin*.
- BIOLOGI, 2 t. Människokroppen med hälsolära samt rusdryckernas och tobakens natur och verkningar; växternas levnadsförhållanden, livsföreteelser och inre byggnad. — *Sjögren*.
- FYSIK, 2 t. Utvidgning och repetition av föregående kurser i mekanik och värmelära; optik, något akustik; det allmännaste om solsystemet och himlakropparne. — *Martin*.
- KEMI, 1 t. Organiska föreningar; torrdestillation och förbränning; metallurgi. — *Sjögren*.

Första ringen.

Realgymnasiet.

- KRISTENDOM, 2 t. Bibelläsning: valda delar av Apostlagärningarna samt Paulus' brev till filipperna. Kyrkohistoria: gamla tiden och medeltiden till § 46; i sammanhang med framställningen av kyrkans grundläggning en återblick på nya testamentets uppkomst. Allmän religionshistoria. — h. t. *Haller*. — v. t. *Haller, Palmgren*.
- MODERSMÅLET, 3 t. Litteraturläsning: Stycken av Rydberg, Snoilsky, Strindberg, Heidenstam, Fröding, Lagerlöf, Karlfeldt m. fl.; isländska sagor och eddasånger i översättning samt valda stycken av medeltidens svenska litteratur i anslutning till litteraturhistorien. Deklamation, föredrag och dispositionsövningar. Elva uppsatser, därav sex på läroverket. — *Berner*.

Ämnen för uppsatserna:

- 1 (på läroverket). a) Aposteln Paulus. b) Hinduerna. c) En lantbos resa till Vänersborg. d) En hare berättar sina levnadsöden. e) En regndag sisttiden sommar. — 2. Den gångna delen av terminen. — 3 (på läroverket). a) Den kristna gudstjänsten under martyrtiden. b) Eddadiktningen. c) Kyrkogården i min hembygd. d) I skogen en vacker höstdag. e) En timme vid Lilleskog. 4. a) Trymskvida. b) Torget i Vänersborg en lördag. — 5 (på läroverket). a) Klosterväsendets uppkomst och betydelse. b) Landskapslagarna. c) Striden mellan patricier och plebejer. d) Naturen i min hembygd. e) Djurlivet i min hembygds skogar. f) Livet på landet i oktober månad. — 6 (på läroverket). a) De gamla germanernas levnadssätt. b) Lucia. c) Ett kyrkbesök. d) Min hemsocken. e) En afton i mitt hem. — 7. a) Travlävlingarna i Vänersborg 1912. b) Mitt hem. — 8 (på läroverket). a) Livet i riddarborgarna. b) Världssamfärdselns ändamål och medel. c) Arkimedes och hans princip. d) Björnen. e) En lördagsafton på landet, med ledning av Strindbergs «Lördagskväll». f) Hur jag ämnar tillbringa tredagarslovet. — 9. Översättning från tyskan. — 10 (på läroverket). a) Kristendomens införande bland de skandinaviska folken. b) En folkvisa. c) Bostäder och levnadssätt under vikingatiden. d) Växternas rötter. e) Lawn-tennis. f) En promenad utåt landet. — 10. a) Solförmörkelsen den 17 april 1912. b) När kanaltrafiken öppnades. c) Halleberg. — 11.

TYSKA, 2 t. »Auf rauhen Pfaden», 50 sidor. Fraseologi, talövningar och andra tillämpningsövningar i anslutning till den genomgångna texten. Syntaxen repeterad. Elva skriftliga reproduktionsövningar eller stilar, sju utarbetade på läroverket. — *Berner*.

ENGELSKA, 3 t.—2 t. tillsammans med L I. Läsning av Massey, sid. 1—26; ex tempore: Synge, Great Deeds in English History, sid. 50—74. Rodhes talövningar, st. 1—7,

Grammatik: verbets syntax med tillämpningsövningar i Calwagen-Lindqvist. — R I dessutom 1 t. Calwagen-Lindqvist utförligare. Repetition av formläran. Muntliga reproduktionsövningar. Genomgång av under läsåret skrivna 6 hemstilar och 5 skolstilar, av vilka senare 2 varit reproduktioner. — *Mannfelt*.

HISTORIA, 3 t. Kulturhistorisk översikt av forntidens och medeltidens allmänna och svenska historia. — h. t. *Blomgren*. — v. t. *Wendbladh*.

GEOGRAFI, 2 t. Sammanfattande översikt av den allmänna geografien; Rysslands, Tyska rikets, Storbritannien och Irlands samt Frankrikes geografi med särskilt framhållande av befolknings- och samhällsförhållanden, näringsliv, samfärdsmedel och kolonialväsen. — h. t. *Blomgren*. — v. t. *Hyllander*.

MATEMATIK, 7 t. Algebra: de fyra räknesätten i hela tal och bråk, digniteter och kvadratrötter; ekvationer av första graden med en och flera obekanta, ekvationer av andra graden med en obekant; rotekvationer, problem. Geometri: repetition av den föregående kursen medelst övningssatser; transversaler och likformiga trianglar. Elva skriftliga uppsatser, därav sex på läroverket. — *Martin*.

BIOLOGI, 1 t. De fanerogama växternas organ: insamling av 50 växter. — *Sjögren*.

FYSIK, 3 t. Vätskors, gasers och fasta kroppars mekanik; kurs i elementär astronomi. Räkneuppgifter. — h. t. *Grenander*. — v. t. *Holmér*.

KEMI, 2 t. Inledning; av metalloiderna till fosfor. — *Martin*.

Latingymnasiet.

KRISTENDOM, 2 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet. — h. t. *Haller* — v. t. *Haller, Palmgren*.

MODERSMÅLET, 3 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet. — *Jonsson*.

LATIN, 6 t. Liljeblads läsebok st. 1—56. Formläran samt det viktigaste av kasusläran i sammanhang med textläsningen. — *Ewerth*.

TYSKA, 2 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet. — *Berner*.

ENGELSKA, 2 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet utom den särskilda timmen där. — *Mannfelt*.

HISTORIA, 3 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet. — h. t. *Blomgren*. — v. t. *Wendbladh*.

GEOGRAFI, 2 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet. — h. t. *Blomgren*. — v. t. *Hyllander*.

MATEMATIK, 5 t. Algebra: ekvationer av första graden med en eller flera obekanta jämte problem; utdraging av kvadratrötter, räkning med dylika påbörjad. Geometri: repetition av den föregående kursen, läran om transversaler och trianglars likformighet; övningssatser. Elva skriftliga uppsatser, varav 9 på läroverket. — *Rosén*.

BIOLOGI, 1 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet. — *Sjögren*.

FYSIK, 2 t. Gemensamt med R. I, men utan räkneuppgifter. — h. t. *Grenander*. — v. t. *Holmér*.

Andra ringen.

Realgymnasiet.

KRISTENDOM 2 t. Bibelläsning: valda delar av gamla testamentets profetiska böcker, företrädesvis Jesaja, och Paulus' brev till romarne; i sammanhang med bibelläsningen en återblick på Israels religiösa utveckling, särskilt profetismen. Kyrkohistoria: medeltiden avslutad samt nya tiden till § 83. Religionslära: kap. 1—6. Allmän religionshistoria: naturfolkens samt kinesernas religioner. — h. t. *Haller*. — v. t. *Haller, Palmgren*.

MODERSMÅLET, 2 t. Läsning av valda stycken ur svenska litteraturen från nya tidens början till 1763 i anslutning till litteraturhistorien; stycken ur nyare svensk samt ur dansk och norsk litteratur; versmått och diktarter; föredrag och deklamationsövningar; elva uppsatser, därav sex på läroverket. — *Jonsson*.

Ämnen för uppsatserna:

1. a) Skolastik och mystik. b) Renässansen. c) Årets militärövningar vid härvarande läroverk. —
2. Hur jag tillbragt mitt sommarlov. — 3. a) Filip II. b) Grunddragen av Sveriges ytbildning. c) Folkvisan i Sverige. d) Mausegeväret. — 4. Översättning från tyskan. — 5. a) Sveriges deltagande i det 30-åriga kriget. b) Om jordbruket i Sverige. c) Den dramatiska litteraturen i Sverige under reformationstidevarvet. d) Djur- och växtvärlden i din hembygds skogar. — 6. a) Min jullektyr. b) När det nya året gick in. c) Om lapparne och deras levnadssätt. d) Joh. Messenius. — 7. a) Orsakerna till Polens förfall. b) Sveriges industri. c) Vilka omständigheter bidrog till den svenska renässansens uppkomst. d) Mina planer för tredagarslovet. — 8. a) Skolungdomens försvarsfest den 22 febr. 1912. b) En promenad till Gropbron. — 9. Sveriges ställning vid Gustaf I:s död. — 10. a) Martin Luther. b) Orsakerna till Sveriges deltagande i det 30-åriga kriget. c) Vattnets kretslopp i naturen. d) Mitt framtida hem, sådant jag önskar mig det. — 11.

TYSKA, 2 t. »Hausgenossen,» delvis extempore. Fraseologi, talövningar och andra tillämpningsövningar i anslutning till den lästa texten. Syntaxen repeterad. Elva skriftliga reproduktionsövningar eller stilar, sju utarbetade på läroverket. — *Berner*.

ENGELSKA, 3 t.—2 t. tillsammans med L II. Textläsning: Massey, sid. 21—38 jämte Londonrealia; dessutom extempore Red Magazine: berättelserna Daphne's Decision och Lady Dunvilles' Portrait. Referat i anslutning till den senare berättelsen. Talövningar för övrigt: Rodhe, st. 8—15 med de 10 första frågorna och svaren till varje stycke. Hammarberg-Zetterström med tillämpningsövningar i Calwage-Lindqvist: adjektivets och adverbets samt delvis verbets formlära och syntax. — R II dessutom 1 t. Hammarberg-Zetterström: repetition av oregelbundna verb med synonymerna samt för övrigt grammatikkursen utförligare. Genomgång av under läsåret skrivna 6 hemstilar och 5 skolstilar, av vilka senare 2 varit reproduktionsövningar. — *Palmgren*.

FRANSKA, 4 t. Av Ploetz' elementarbok: lektionerna 1—67, även de svenska styckena; härtill motsvarande delar i den »systematiska elementargrammatiken»; översättning och memorering av några sånger, vilka även uppspelats på grafofon och sjungits. Talövningar: memorering av de franska styckena 41, 42 och 43 i Ploetz. Realia i anslutning till kartan över Paris. — *Palmgren*.

HISTORIA, 3 t. Allmän historia 1500—1715 och fäderneslandets historia 1520—1718, båda i utförligare framställning. — h. t. *Blomgren*. — v. t. *Wendblad*.

GEOGRAFI, 1 t. Kina, Japan och Sverige såsom i föregående klass. — h. t. *Blomgren*. — v. t. *Wendblad*.

MATEMATIK, 6 t. Algebra: sambandet mellan rötter och koefficienter i ekvationer av andra graden; ekvationer av högre grad; maxima och minima; rötter; potenser; logaritmer; exponentialekvationer. Användning av rätvinkliga koordinater. Likformighetsläran avslutad; sammanfattande kurs i planimetri. Enkla trigonometriska beräkningar rörande plana figurer. Elva skriftliga uppsatser, därav 6 utarbetade på läroverket. — *Lundal*.

BIOLOGI, 2 t. Människokroppens organ, vävnader och fysiologi med hälsolära samt rusdryckernas och tobakens natur och verkningar; cellära; mikroorganismerna och deras betydelse. — *Sjögren*.

FYSIK, 2 t. Värmeläran jämte grunddragen av meteorologien; läran om magnetism och elektrostatik. — *Lundal*.

KEMI, 2 t. Återstående metalloider, alkalimetallerna och de tvåvärdiga jordmetallerna; organisk kemi; mineral och bergarter i anslutning till den kemiska kursen. — *Sjögren*.

Latingymnasiet.

KRISTENDOM, 2 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet. — h. t. *Haller*. — v. t. *Haller, Palmgren*.

MODERSMÅLET, 2 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet. — *Jonsson*.

LATIN, 6 t. Läseboken avslutad. Cæsar, De bello gallico, Bok IV samt 15 kap. av VII boken Ovidius, Dædalus och Icarus, Philemon och Baucis, Niobe. Grammatik: formläran repeterad; syntaxen utförligare genomgången, särskilt i samband med skrivövningarna. Nio skriftliga översättningar till svenska, därav fem på läroverket. — *Mellén*.

TYSKA, 2 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet. — *Berner*.

ENGELSKA, 2 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet utom den särskilda timmen där. — *Palmgren*.

FRANSKA, 4 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet. — *Palmgren*.

HISTORIA, 3 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet. — h. t. *Blomgren*. — v. t. *Wendbladh*.

GEOGRAFI, 1 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet. — h. t. *Blomgren*. — v. t. *Wendbladh*.

MATEMATIK, 4 t. Läran om kvadratrötter avslutad; ekvationer av andra graden med en och flera obekanta, ävensom av högre grad jämte tillämpningar, särskilt på planimetriska uppgifter, plangeometrin avslutad; någon användning av rätvinkliga koordinater. Tio skriftliga uppsatser, av vilka fem utarbetats på läroverket. — h. t. *Grenander*. — v. t. *Holmér*.

BIOLOGI, 2 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet. — *Sjögren*.

FYSIK, 1 t. Värmeläran jämte grundragen av meteorologien. — *Lundal*.

Tredje ringen.

Realgymnasiet.

KRISTENDOM, 2 t. Bibelläsning. Valda delar av evangelierna, företrädesvis Johannes' evangelium, och Paulus' första brev till korintierna; i sammanhang med bibelläsningen en översikt av Jesu liv och verksamhet. Kyrkohistoria: nya tiden avslutad. Religionslära: kap. 7—9. Allmän religionshistoria. — h. t. *Haller*. — v. t. *Haller, Palmgren*.

MODERSMÅLET, 3 t. Läsning av valda stycken ur svensk litteratur från 1763 till tiden omkring 1810 i sammanhang med motsvarande delar av litteraturhistorien; läsning av utländska författare i mönstergill svensk översättning samt av dansk och norsk litteratur. Föredrag, diskussions- och deklamationsövningar. Nio uppsatser, därav fem på läroverket. — *Wendbladh*.

Ämnen för uppsatserna:

1 (på läroverket). a) Den katolska motreformationen. b) Nervsystemet. c) Höstfloran i någon trakt av Sverige. d) Naturvetenskapens betydelse för allmänbildningen. e) Betydelsen av det moderna kommunikationsväsendets utveckling. f) Sverige som turistland. — 2. a) Maria Teresia. b) Kunna vi svenskar hämta några lärdomar av det nuvarande politiska lägets utveckling? c) Klima-

tets inverkan på människans levnadssätt. — 3 (på läroverket). a) Fredmans epistlar. b) Grundläggningen av Englands kolonialvälde i Amerika. c) Telegrafens betydelse för organisationerna. d) Ljusets betydelse för organismerna. e) Zink. f) Vattenkraftens betydelse för vårt lands näringsliv. — 4. a) Emigrationen. b) Vilka fordringar bör man ställa på ett föredrag inför klassen. c) Skytterörelsen. d) Ändamålet med historiska studier. e) Varför söker man skydda och bevara forn lämningar? — 5 (på läroverket). a) Den heliga alliansen. b) Den franska upplysningens förnämsta representanter inom vår vitterhet. c) Redogör för ett fysiskt experiment. d) Skildring av en historisk personlighet under den stora franska revolutionen. e) Tidningspressens betydelse i vår tid. f) Svenska nationallyten. — 6 (på läroverket) a) Grunddragen av frihetstidens statsskick. b) Gustav III (karaktäristik). c) Thorilds strid mot den franska smakriktningen inom vår vitterhet. d) Hantverk och storindustri. (En jämförelse). e) Elektrisk kraftöverföring. — 7. a) Vilka voro orsakerna till Finlands förlust? b) Biografen i folkbildningens tjänst. c) Naturskydd. d) Vad är ungdomen skyldig sitt fosterland? 8.—9.

TYSKA, 2 t. »Das Fähnlein der sieben Aufrechten» och »Kleider machen Leute», omkring 60 sidor, delvis extempore. Fraseologi och talövningar i anslutning till den lästa texten. Referat. Grammatik. Övningar i översättning till tyska. Uppsatser och stilar, tillsammans 9, därav 4 utarbetade på läroverket. — *Berner*.

ENGELSKA, 2 t. Läsning av Behm, 25 sidor: Lispeth samt valda avdelningar av Three Men in a Boat. Till båda: talövningar, huvudsakligen i form av referat. Slutläst, i sammandrag, Massey: 11 sidor, delvis extempore, dock läxvis repeterade. Mathesius och Calwagen: behövlig grammatik till stilarna. Repetition av förra läsårets stilar utom reproduktionsövningarna. Genomgång av under läsåret skrivna 5 hemstilar och 4 skolstilar (av vardera kategorien 1 uppsats). — *Palmgren*.

FRANSKA, 4 t. Av Ploetz' lektionerna 68—90, även de svenska styckena. Härtill motsvarande grammatik i Ploetz, dock samtliga oregelbundna verb i Edström. Behövlige delar av syntaxen i anslutning till texten. Textläsning: Halévy, de 30 första sidorna; extempore Augé-Petit, 11 sidor, vilka läxvis repeterats; några kortare texter på vers och prosa, vilka även uppspelats på grafon. Talövningar: memorering av samtalen styckena 7, 9, 11 och 13 i »läseboken» i Ploetz. Realia med anslutning till kartan över Paris. — *Palmgren*.

HISTORIA, 3 t. Fäderneslandets historia 1718—1844 i utförligare framställning och med särskild vikt lagd på den inre utvecklingen jämte det viktigaste av de skandinaviska grannländernas historia under samma tid ävensom allmänna historien 1715—1848, behandlad i likhet med fäderneslandets. — h. t. *Blomgren*. — v. t. *Wendbladh*.

FILOSOFISK PROPEDEVTIK, 1 t. Psykologi: till läran om känslolivet. Logik: till systemläran. — h. t. *Haller*. — v. t. *Haller, Palmgren*.

MATEMATIK, 6 t. Serier, sammansatt ränta. Plantrigonometri avslutad. Analytiskt geometrisk behandling av räta linjen och cirkeln. Läran om derivator påbörjad. Elva skriftliga uppsatser, därav sex på läroverket. — h. t. *Grenander*. — v. t. *Holmér*.

BIOLOGI, 2 t. Jämförande framställning av djurrikets organografi och embryologi samt i samband därmed de viktigaste paleontologiska typerna; växternas fysiologi och det viktigaste om deras vävnader. — *Sjögren*.

FYSIK, 4 t. Elektrodynamik; akustik; optik till och med läran om färgspridningen. Nio skriftliga uppsatser, därav 4 utarbetade på läroverket. — *Lundal*.

KEMI, 2 t. Återstående metaller, utom de negativa; mineral och bergarter i anslutning till den kemiska kursen. — *Sjögren*.

Latingymnasiet.

- KRISTENDOM, 2 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet. — h. t. *Haller*. — v. t. *Haller, Palmgren*.
- MODERSMÅLET, 3 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet. — *Wendbladh*.
- LATIN, 6 t. Cæsar: De bello Gallico II och III; Livius: urval ur I boken, 10 sidor; Ovidius: Aiakis et Ulixis Certamen; Horatius: valda oden, 300 vers. Grammatik i sammanhang med textläsningen och skrivningarna. Metrik, mytologi och antikviteter i den mån det krävts för textläsningen. 16 skriftliga översättningar från latin, därav 8 på läroverket. — *Mellén*.
- GREKISKA, 7 t. Elementarboken: st. 1—25. Läseboken: sid. 1—16, 116—122. Formläran: det viktigaste. Syntax: behövliga delar meddelade muntligt och med hänvisning till läroboken. — *Tessing*.
- TYSKA, 2 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet. — *Berner*.
- ENGELSKA, 2 t.—1 t. gemensamt. Behm: Gordon och Three men in a boat. Werner, 4 sånger. Ex tempore: Kipling, Mowgli Stories, ed. Lindgren, sid. 1—29. Talövningar. Icke grekerna dessutom 1 t. Behm: Quite So. The Murder of Ritzio. Ex tempore: The Daily Graphic, Coronation Edition, 5 spalter. *Mannfelt*.
- FRANSKA, 4 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet. — *Palmgren*.
- HISTORIA, 3 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet. — h. t. *Blomgren*. — v. t. *Wendbladh*.
- FILOSOFISK PROPEDEVTIK, 1 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet. — h. t. *Haller*. v. t. *Haller, Palmgren*.
- MATEMATIK, 4 t. Algebra: Ekvationssystem av högre grad med tillämpningar; Användning av rätvinkliga koordinater för studium av enkla funktioner; maxima och minima; rötter i allmänhet; potenser, logaritmer; exponentialekvationer; aritmetiska och geometriska serier. Geometri: geometriska tillämpningsuppgifter; trigonometri. Elva skriftliga uppsatser, därav sex på läroverket. — *Martin*.
- BIOLOGI, 2 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet. — *Sjögren*.
- FYSIK, 2 t. Läran om magnetism och elektricitet; akustik; optiken påbörjad. — *Lundal*.

Fjärde ringen.

Realgymnasiet.

- KRISTENDOM, 2 t. Repetition av de föregående ringarnas kurser. — h. t. *Haller*. — v. t. *Haller, Palmgren*.
- MODERSMÅLET, 3 t. Läsning av valda stycken av svenska litteraturen efter tiden omkring 1820 i sammanhang med genomgående av 1800-talets litteraturhistoria. Dispositionsövningar, delvis i förening med föredrag och referat. Diskussions- och deklamationsövningar. 7 uppsatser, därav 4 på läroverket. — h. t. *Haller*. — v. t. *Haller, Berner*.
- Ämnen för uppsatserna:
- 1 (på läroverket). a) Svenska psalmboken. b) Frihetstidens förtjänster om Sveriges inre utveckling. c) Napoleon I:s personlighet. d) Frans Mikael Franzén. e) Skildring av något större svenskt vattendrag. f) Det elektriska ljuset och dess framställning. g) Våra politiska partiers olika ställning till försvarsfrågan. — 2. a) Den kristna kyrkans övergång till statskyrka. b) Tegnér's förhållande till gamla och nya skolan i Sveriges vitterhet. c) Varför behöver vårt land ett starkt försvar? — 3 (på läro-

verket). a) Augustinus och Pelagius. b) Otto von Bismarcks statsmannagärning. c) Vilken tid bör anses som den svenska litteraturens guldålder? d) Englands huvudnäringar. e) Ormbunkarne. f) Emigrationens orsaker. — 4. a) E. J. Stagnelius. b) Varför säges en ny tid börja omkr. 1500? c) Är det sant, att tiderna försämras? — 5 (på läroverket). a) Svenska kyrkan under medeltiden. b) Gustav Vasa (karaktäristik). c) P. D. A. Atterbom. d) Om människans känsloliv. e) Varför brukar Norrland benämnas Sveriges framtidsland? f) Vattnets kretslopp. g) Betydelsen av en god folkupplysning. h) Vad kunna vi vänta av flygkonstens utveckling? — 6. a) Filip Melankton. b) Redogörelse för innehållet i någon dikt av Viktor Rydberg. c) Är yttre våld den största fara, som hotar ett folks bestånd? — 7 (på läroverket). a) Pietismen. b) Sengustavianerna. c) Nyromantikens karaktär. d) Riksdagen 1789. e) Hygrometri. f) Idrott. g) Om flygproblemet vore löst.

TYSKA, 2 t. »Blätter aus meinem Skizzenbuch», delvis extempore. Dessutom extemporerad läsning av andra texter. Referat av uppsatser på tyska. Övningar i översättning till tyska. Fraseologi och grammatik i anslutning till de behandlade texterna och skriftliga övningarna. Talövningar. Uppsatser och stilar, tillsammans 7, därav 4 på läroverket. — *Berner.*

ENGELSKA, 4 t. Läsning av prosa: Belum, The Indian Muting och The Stormy Petrel; Doyle, The Musgrave Ritual med utläsning och referat av valda episoder samt extempore The Final Problem. Läsning av poesi: Werner, dels repetition av förra läsarets kurs, dels nytt: 7 stycken av avdelningen »Recitationer,» däribland Hamlet's Soliloquy, Mark Antony's Oration och Shylock and Antonio. Med anslutning härtill: dels Björkman, William Shakespeare, några sidor, dels några kortare föredrag på engelska av läraren. Beasley, övning i läsning av engelska handstilar, 20 sidor, vilka även översatts. Skriftlig översättning till svenska ur Behm några gånger på lärorummet, utan förberedelse. Realia bl. a. med anslutning till Bihanget i Massey och Baker's Guide. Mathesius och Calwagen: behövlig grammatik till stilarna. Repetition av förra läsarets 9 stilar. Genomgång av under läsåret skrivna 4 hemstilar (därav 1 uppsats) och 3 skolstilar (därav 1 uppsats och 1 alternativt uppsats eller stil). — *Palmgren.*

FRANSKA, 4 t. Läsning av prosa: Erckmann-Chatrion, 25 sidor, valda partier; Labiche, de 2 första akterna; extempore, dels Augé-Petit, 13 sidor, vilka läxvis repeterats, dels valda stycken ur Voltaire, delvis skriftligt översatta. Läsning av poesi: Wijkander, 17 sidor med grafon till marseliäsen och l'Epave. Hultenberg, syntax och språkhistoria. Talövningar: dels repetition (memorering) av samtalen styckena 7, 9, 11 och 13 i »läse-boken» i Ploetz, dels samtal i anslutning till några stycken i Augé-Petit. Realia bl. a. i anslutning till kartan över Paris. — *Palmgren.*

HISTORIA, 3 t. Fäderneslandets historia och der: allmänna historien till våra dagar såsom i föregående ring; grunddragen av de viktigaste kulturländernas nuvarande författning i samband med historien ävensom Sveriges nuvarande författning och förvaltning i särskild framställning samt repetition av de tre högsta ringarnas kurs i svensk och allmän historia. — h. t. *Blomgren.* — v. t. *Wendblad.*

FILOSOFISK PROPEDEVTIK, 1 t. Logik: systemläran jämte repetition. Psykologi: läran om känslö- och viljelivet jämte repetition. — h. t. *Haller.* — v. t. *Haller, Palmgren.*

MATEMATIK, 6 t. Fortsatt användning av begreppet derivata på enkla geometriska uppgifter. Analytisk geometri: ellipsen, hyperbela och parabeln. Repetition av förut i ringarna genomgångna kurser. 9 skriftliga uppsatser, därav 5 utarbetade på läroverket. — *Lundal.*

BIOLOGI, 1 t. De viktigaste kryptogama typerna; repetition. — *Sjögren.*

- FYSIK, 3 t. Optiken avslutad; geodynamik; sammanfattande repetition. 7 skriftliga uppsatser, därav 4 utarbetade på läroverket. — *Lunådal*.
- KEMI, 2 t. De negativa metallerna; teoretisk kemi; repetition. — *Sjögren*.
- Latimgymnasiet.
- KRISTENDOM, 2 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet. — h. t. *Haller*. — v. t. *Haller, Palmgren*.
- MODERSMÅLET, 3 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet. — h. t. *Haller*. — v. t. *Haller, Berner*.
- LATIN, 6 t. Livius XXIII: kap. 21—49. Cæsar, De bello gallico V: kap. 8—24. Horatius: I: 23—24, 27, 33—35, 37—38. II: 2, 3, 10, 14, 16, 18, 20. III: 1—3, 8—9, 21. IV: 3, 7; tredje ringens kurs repeterad; extemporerad översättning, antikviteter och mytologi. Tolv skriftliga översättningar till svenska. — *Tessing*.
- GREKISKA, 7 t. Läseboken: sid. 21—38, 117—154, sid. 1—20 repeterade. Odysséen: första sången. Grammatik: formläran, de viktigaste delarna repeterade; syntaxen i samband med översättningen. — *Tessing*.
- TYSKA, 2 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet. — *Berner*.
- ENGELSKA, 2 t. Behm: Three men in a boat, The Indian Mutiny, Lispeth, Muhammad Din, The Cruise of the Stormy Petrel. Werner, 7 sånger. Ex tempore: The Daily Graphic, Coronation Edition, 3 spalter, samt Pain, Eliza, sid. 20—47. Talövningar. — *Mannfelt*.
- FRANSKA, 4 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet. — *Palmgren*.
- HISTORIA, 3 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet. — h. t. *Blomgren*. — v. t. *Wendblad*.
- FILOSOFISK PROPEDEVTIK, 1 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet. — h. t. *Haller*. — v. t. *Haller, Palmgren*.
- MATEMATIK: Aritmetiska och geometriska serier; sammansatt ränta; grunderna av stereometrin; grafisk konstruktion av kurvor. Hela matematikkursen repeterad. Tio skriftliga uppsatser, därav sex på läroverket. — h. t. *Grenander* — v. t. *Holmér*.
- BIOLOGI, 1 t. Lika och gemensamt med realgymnasiet. — *Sjögren*.
- FYSIK, 2 t. Optik; sammanfattande repetition. — *Martin*.

5. Nya läroböcker.

Under läsåret hava följande nya läroböcker *definitivt införts*:

- I Modersmålet*: D. A. Sundén, Svensk språklära i sammandrag i klass 2 och därefter successivt i följande klasser.
- I Engelska*: Kipling, Mowgli Stories (ed. Lindgren), i ring III.
- I Franska*: Edström, Kortfattad fransk språklära och Halévy, L'abbé Constantin, i ring III.
- I Matematik*: Berg, Räknelära för de allmänna läroverken och flickskolorna (omarbetad av Hagström), i klass 1 och därefter successivt i följande klasser.
- I Biologi*: K. Bohlin, Lärobok i biologi för realskolan, II Botanik, i klass 2 och därefter successivt i följande klasser.

På försök har införts:

- I Kristendom*: A. Ahlberg, Religionshistorisk översikt, i klass 6 och ring II och därefter successivt i följande ringar.

- I Engelska:* The Daily Graphic, Coronation Edition 1911, i klass 6 samt ringarna I, L. III och L. IV; Modern English text, VII: Great deeds in English history by M. B. Synge. With explanatory notes by E. A. Kock and A. C. Thorn, i ring I; The Harmsworth Red Magazine, March 15:th 1911, i ring II.
- I Franska:* Pharus, Plan et Guide de Paris, Pharus Verlag, Berlin, i ringarna II, III och IV.

6. Undervisning i välskrivning

har meddelats efter Holmqvistska metoden och omfattat följande kurser:

Klass 1, 2 t. Lilla och stora alfabetet; skrivning av medelstor stil.

» 2, 2 t. Skrivning av medelstor och mindre stil.

» 3, 1 t. Skrivning av mindre och större stil. — *Meurling.*

7. Undervisningen i teckning.

Läroböcker och undervisningsmateriel.

»Lärobok i geometrisk konstruktionsritning för de allm. läroverken» av P. Henriques; Dekorative Vorbilder. »De första grunderna i laving med tusch» av E. Klingström; »De första grunderna i skuggläggning med penna» av H. Hörlin; »Pennteckningsstudier» av O. Lindberg; »Blomsterstudier» av Elisabeth Björk; övningsblad i akvarellmålning; klotsar av glas och trä; tillämpningsmodeller av trä för linearritning och frihandsteckning; diverse gipser från tekniska skolans i Stockholm gipsgiuteri; diverse varor av porslin, terracotta och lera; husgerådssaker och verktyg; pressade växter.

Övningskurser.

Realskolan.

- Klass 1, 1 t. Frihandsteckning: inledande övningar; enkel konturteckning efter föremål ur den för lärjungarna närmast bekanta verkligheten; teckning ur minnet; lättare övningar i färgläggning.
- » 2, 1 t. Frihandsteckning: konturteckning efter enkla husgerådssaker, verktyg och dylikt samt enklare växtblad; teckning ur minnet; lättare övningar i färgläggning.
- » 3, 2 t. Frihandsteckning: konturteckning efter föremål ur dagliga livet samt ur växt- och djurvärlden; teckning ur minnet; lättare övningar i färgläggning.
- » 4, 2 t. Frihandsteckning: konturteckning såsom i föregående klass; teckning av enkla mönster efter verkligheten; lättare övningar i självständig stilisering av enkla växtmotiv; teckning ur minnet; övningar i färgläggning, även omfattande s. k. penselteckning. Linearritning: förberedande övningar i ritinstrumentens användning; plana geometriska konstruktioner i anslutning till den geometriska kursen.
- » 5, 2 t. Frihandsteckning: de allmännaste grunderna för perspektivbildens uppkomst; perspektivisk konturteckning och skuggning efter ett fåtal typiska geometriska modeller samt efter enkla fristående föremål; perspektivteckning ur minnet; färgläggning. Linearritning: fortsatta övningar i plana geometriska konstruktioner såsom i föregående klass, även omfattande kroklinjer; skalors uppritande och användning; de första grunderna av projektionsritning, tillämpade på enkla modeller i given skala.
- » 6, 2 t. Frihandsteckning: perspektivisk konturteckning och skuggning efter enkla fristå-

ende föremål; perspektivteckning ur minnet; färgläggning. Linearritning; några enklare uppgifter på likformig avbildning samt konstruktion av kroklinjer i anslutning till den geometriska kursen; parallellperspektiv; krokiteckning samt uppmätning och uppritning i given skala av enkla fristående föremål jämte materialbeteckning.

Gymnasiet.

Ring I, 2 t. Frihandsteckning: perspektivisk teckning efter enkla föremål jämte lättare skuggning; teckning ur minnet; färgbehandling. Linearritning: grunderna av projektläran med tillämpningar; krokiteckning samt uppmätning och uppritning efter enkla fristående föremål.

» II, 2 t. Frihandsteckning: perspektivisk teckning samt skuggning efter enskilda föremål eller mindre grupper av sådana; teckning ur minnet; färgbehandling; skissritning. Linearritning: några uppgifter på avbildning i parallellperspektiv; övningar i ytutbredning samt i uppritning av solida figurers plana skärningar; tillämpningsövningar i förening med materialbeteckning.

» III, 2 t. Frihandsteckning: perspektivisk teckning jämte utförligare skuggning och färgläggning i olika manér efter enskilda föremål eller mindre grupper av sådana; skisstecning å lärorummet och i det fria samt teckning ur minnet. Linearritning: kortfattad översikt av skugglärans grunder i sammanhang med några enkla rit- och laveringsövningar; fria tillämpningsövningar.

» IV 2 t. Frihandsteckning: övningar av samma art som i närmast föregående ring samt dessutom för mera försigkomna lärjungar uppgifter, som avse fortsatta studier. Linearritning: kortfattad översikt av perspektivlärans grunder jämte ritning efter föremål ur verkligheten.

Frivillig teckning

har ägt rum två timmar i veckan. Antalet däri deltagande lärjungar utgjorde under höstterminen 38 och under vårterminen 50. Under den frivilliga teckningen hava lärjungarna sysselsatts som under de obligatoriska teckningstimman. — *Meurling.*

8. Undervisningen i sång och instrumentalmusik.

A) Musikens teori och sång.

Sångklass 1 (lärjungar i kl. 1.) Onsd. och lörd. 12—12₄₅. Elementarsång: allmän musikteori, tonbildnings-, tonträfnings- och taktövningar. Körsång: stycken ur »Normalsångbok» av C. J. Berg m. fl.; koraler.

» 2 (lärjungar i kl. 2). Torsd. och lörd. 1₃₀—2₃₅. Elementar- och körsång lika med sångklass 1.

» 3 (lärjungar i kl. 3, 4 o. 5). Onsd. o. lörd. 2₄₅—3₃₀. Elementarsång lika med sångklass 1. Körsång: Unisona sånger ur sångsamlingen: »Sjung, svenska folk» av A. Tegnér samt valda fyrstämmiga sånger ur Sv. skolkvartetten.

» 4 (lärjungar i kl. 6 och ring I, II, III och IV.) Torsd. 2₄₅—3₃₀. Körsång lika med föreg.

Sångklasserna 1 och 2 utgöra den lägre köravdelningen, sångklasserna 3 och 4 den högre.

B) Instrumentalmusik

har övats tisd. och fred. 5,₃₀—7. Undervisning har meddelats i violin-, piano- och orgelspelning. Följande arbeten ha använts: Hennings violinskola, Etuder av Kayser, Hirsch's bibliotek för violinister, Bocklets pianoskola, Czerny's étuder, Sonatiner, samlade och utgivna av Kleinmichel, Lunds orgelskola, orgelalbum av Hägg, Lagergrens orgelskola, m. m. Vid samspelning har förekommit inövning av stycken för piano, orgel, violiner och violoncelle.

9. Undervisningen i gymnastik och vapenövning.

A) Gymnastik och fäktning.

1. Lärjungarnes antal och fördelning.

Termin	Antal i gymn. deltagande		Fördelning i gymnastikavdelningar				Fördelning i fäktavdelningar		Antal lärjungar
	i de sex lägre klasserna	i gymnasium	I. avdeln. kl. 1—3	II. avdeln. kl. 4, 5 6, ring 1	III. avdeln. ring II, III, IV	Svagavdeln. kl. 1—6	I. avdeln. ring 1 och kl. 6	II. avdeln. ring II och III	
Höstterminen 11	108	72	50	60	50	20	25	34	207
Vårterminen 12	106	68	49	54	48	23	21	33	203

Lärjungarnas fördelning såväl i gymnastik som fäktning har skett klassvis.

Befrielse från deltagande i florettfäktning under hela läsåret har på anhållan beviljats lärjungarna i ring IV.

Svagavdelningen har varit delad på två, de övriga gymnastikavdelningarna på sex troppar.

Från deltagande i gymnastikövningarna ha under höstterminen varit befriade 27 och under vårterminen 29 elever.

Tabellarisk uppgift å antalet lärjungar, som på grund av nedanstående orsaker icke deltagit i de ordnade kroppsövningarna eller hänvisats till särskild avdelning eller rote för svagare lärjungar.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
Termin, klasser och ringar	Sjukdomar												Summa	Andra orsaker	Summa	Hela antalet närvarande lärjungar
	I syn- och hörselorganerna	I nervsystemet	I cirkulationsorganerna	I andedräktsorganerna	I matmättningsorganerna.	I urin- och könsorganerna	I förelseorganerna och bensystemet	Medfödd missbildning	Tarmbräck	Allmän svaghet	Andra sjukdomar	Summa				
<i>Vårterminen 1911.</i>																
Icke deltagande:																
klasserna 1—6	—	—	2	3	2	1	1	—	6	—	2	17	—	17	128	
ringarna I—IV	—	—	3	1	—	1	1	—	—	—	—	6	—	6	72	
Summa	—	—	5	4	2	2	2	—	6	—	2	23	—	23	200	
Hänvisade till svagavdelning eller svagrote:																
klasserna 1—6	—	—	1	1	—	—	2	—	2	—	4	10	8	18	—	
ringarna I—IV	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	5	6	—	
Summa	—	—	1	1	1	—	2	—	2	—	4	11	13	24	—	
<i>Höstterminen 1911.</i>																
Icke deltagande:																
klasserna 1—6	—	—	—	1	1	1	2	—	5	—	2	12	—	12	120	
ringarna I—IV	—	—	6	1	—	3	3	—	1	—	1	15	—	15	87	
Summa	—	—	6	2	1	4	5	—	6	—	3	27	—	27	207	
Hänvisade till svagavdelning eller svagrote:																
klasserna 1—6	—	—	2	1	—	1	2	—	4	—	3	13	—	13	—	
ringarna I—IV	—	1	—	2	1	—	—	—	—	—	—	4	3	7	—	
Summa	—	1	2	3	1	1	2	—	4	—	3	17	3	20	—	

Tabellen anger förhållandet vårterminen den 1 februari och höstterminen den 15 september.

Antalet av i gymnastikövningarna icke deltagande lärjungar har under vårterminen ökat med 3 och under höstterminen ökat med 3.

Antalet av till svagavdelning eller svagrote hänvisade lärjungar har under vårterminen ökat med 3 och under höstterminen minskats med 4.

De olika arterna av fall under rubriken »andra sjukdomar» äro: under vårterminen för icke deltagande: blodbrist 2, samt för till svagrote hänvisade: blodbrist 4, — under höstterminen för icke deltagande: blodbrist 2, skofler 1 samt för till svagrote hänvisade: blodbrist 3.

De allmännast förekommande fallen under rubriken »andra orsaker» äro: under vårterminen för till svagrote hänvisade: nybörjare 4. mindre försigkomna 9; under höstterminen för till svagrote hänvisade: mindre försigkomna 3.

Övningstider.

Gymnastik och fäktning hava övats under nedanstående tider:

Dagar	8,55—9,40	9,50—10,35	1,50—2,35	2,45—3,30
Måndag	II gymn.-avdeln.	I gymn.-avdeln.	III gymn.-avdeln.	Svagavdeln.
Tisdag	— — — —	I » »	I fäkt-avdeln.	II fäkt-avdeln.
Onsdag	— — — —	II » »	III gymn.-avdeln.	Svagavdeln.
Torsdag	I gymn.-avdeln.	III » »	II » »	»
Fredag	— — — —	I » »	I fäkt-avdeln.	II fäkt-avdeln.
Lördag	— — — —	II » »	— — — —	III gymn.-avdeln.

1. Under vintermånaderna har i regeln hela lektionstimmen ägnats åt pedagogisk gymnastik. Några lektioner hava utbytt mot skridskoåkning, skidloppning, utmarscher samt lekar i gymnastiksalen.

Under vår- och höstmånaderna hava i regeln övningarna omväxlande bedrivits inom- och utomhus.

2. I och för fäktning hava gymnasiets I, II och III ringar samt klass 6 varit uppdelade i 2 fäktavdelningar, som vardera övats 2 timmar i veckan. Undantag härifrån har gjorts den tid på hösten, då skjututbildningsövningarna pågått, varunder någon fäktning ej förekommit. Den lägre avdelningen, ring I och klass 6, har genomgått det omedelbara enkla anfall i förening med marscher, samt en del av det medelbara. Den högre avdelningen, ring II och III, har genomgått det omedelbara sammansatta och en del av det medelbara anfall i 3 vapenrörelser i förening med marscher, varjämte fri kontrafäktning övats av de mer försigkomna.

3. Gymnastikövningarna med klass 6 och ringarna I, II, III och IV voro under höstterminens skjututbildningsövningar inställda.

4. Övningarnes inflytande på lärjungarnes kroppsutveckling och hälsotillstånd har varit gott.

Vänersborg i april 1912.

A. T. Warodell.

Gymnastiklärare.

B) Skjututbildningsövningar.

Redogörelse över skjututbildningsövningarna år 1911.

a) Övningarna togo sin början fredagen den 25 augusti och avslutades måndagen den 11 september.

Tidsfördelningen har under övningarna varit följande:

	I	II	III	IV
Skjutning	47	47	45	43
Instruktion	4	4	2	2
Avståndsmätning och — bedömning	4	4	8	10
Fältmarsch	5	5	5	5
Summa timmar	60	60	60	60

b) Samtliga för I—IV avdelningarna föreskrivna övningar hava medhunnits.

Särskilda avdelningen har förutom IV avdelningens övningar även skjutit en precisionsserie på 400 meters avstånd och ibland tjänstgjort som befäl under övningarna.

c) Under övningarna har i regel varje ring utgjort en övningsavdelning, och har antalet elever i övningsavdelningarna I—IV varit respektive 26, 18, 16 och 16, varjämte 4 tillhört den särskilda avdelningen.

Dessutom hava 13 icke vapenföra elever tjänstgjort som ammunitionsredogörare och markörer m. m.

d) Övningarna hava letts av undertecknad som till denna tjänstgöring blifvit kommenderad.

e) Som befäl hava till övningarna varit kommenderade löjtnanten i Kungl. Västgöta regementes reserv G. H. Alner och 3 distinktionskorpraler från Kungl. Västgöta regemente.

f) Övningarna inspekterades den 4 sept. av chefen för Kungl. Västgöta regemente överste E. W. Bergström.

Övningarna hava omfattats med stort intresse av eleverna.

Vänersborg den 12 september 1911.

V. Swedenborg.

Löjtnant.

Ledare av skjututbildningsövningarna.

B. Lärarna.

10. Lärarnas tjänsteåligganden under höstterminen 1911.

Rektor *G. Mellén*:

Latin i L. III . . . . . 6 t.
» i L. II . . . . . 6 t. = 12 t.
Latinska skripta i L. II och L. III.

Lektor *S. Tessing*:

Latin i L. IV . . . . . 6 t.
Grekiska i L. III . . . . . 7 t.
» i L. IV . . . . . 7 t. = 20 t.
Latinska skripta i L. IV.

Lektor *E. M. Haller*:

Kristendom i IV . . . . . 2 t.
» i III . . . . . 2 »
» i II . . . . . 2 »
» i I . . . . . 2 »
» i 4 . . . . . 2 »
» i 3 . . . . . 3 »
Modersmålet i IV . . . . . 3 »
Filosofi i IV . . . . . 1 »
» i III . . . . . 1 » = 18 t.
Svenska skripta i IV.

Klassföreståndare i IV.

Morgonbön 3 dagar i veckan och skolguds-tjänst 1 gång varannan månad.

Lektor *J. F. Palmgren*:

Engelska i R. IV . . . . . 4 t.
» i R. III . . . . . 2 »
» i II . . . . . 3 »
Franska i IV . . . . . 4 »
» i III . . . . . 4 »
» i II . . . . . 4 » = 21 t
Engelska skripta i R. IV, R. III och R. II.

Lektor *A. E. Lundal*:

Matematik i R. IV . . . . . 6 t.
» i R. II . . . . . 6 »
Fysik i R. IV . . . . . 3 »
» i III . . . . . 6 »
» i II . . . . . 3 » = 24 t.
Matematiska skripta i R. IV och R. II.
Fysikaliska skripta i R. IV och R. III.
Klassföreståndare i II.

Lektor *L. S. Blomgren:*

Historia i IV	3 t.
» i III	3 »
» i II	3 »
» i I	3 »
» i 5	3 »
Geografi i II	1 »
» i I	2 »
» i 5	2 » = 20 t.

Klassföreståndare i III.

Lektor *N. Berner:*

Modersmålet i I	3 t.
Tyska i IV	2 »
» i III	2 »
» i II	2 »
» i I	2 »
» i 6	3 »
» i 4	4 » = 18 t.

Svenska skripta i I.

Tyska skripta i IV, III, II, I, 6 och 4.

Klassföreståndare i I.

Adjunkt *K. Ewerth:*

Modersmålet i 5	3 t.
» i 3	6 »
Tyska i 5	4 »
» i 3	6 »
Latin i I	6 » = 25 t.

Svenska skripta i 5.

Tyska skripta i 5.

Klassföreståndare i 3.

Adjunkt *G. Wetterlundh:*

Kristendom i 6	2 t.
» i 5	2 »
» i 2	3 »
» i 1	3 »
Modersmålet i 1	5 »
Tyska i 1	6 »
Historia i 1	2 » = 23 t.

Klassföreståndare i 1.

Morgonböen 3 dagar i veckan och skolgudstjänst 1 gång varannan månad.

Adjunkt *O. F. Jonsson:*

Modersmålet i II	2 t.
» i 6	3 »
» i 2	5 »
Tyska i 2	6 »
Historia i 2	3 »
Geografi i 2	2 »
» i 1	2 » = 23 t.

Svenska skripta i II och 6.

Klassföreståndare i 2.

Adjunkt *K. J. F. Sjögren:*

Matematik i 1	4 t.
Biologi i IV	1 »
» i III	2 »
» i II	2 »
» i I	1 »
» i 6	2 »
» i 5	2 »
Kemi i R. IV	2 »
» i R. III	2 »
» i R. II	2 »
» i 6	1 »
» i 5	2 » = 23 t.

Granskning av herbarier.

Adjunkt *H. G. Wendblad:*

Modersmålet i III	3 t.
» i 4	4 »
Historia i 6	4 »
» i 4	3 »
» i 3	3 »
Geografi i 6	2 »
» i 4	2 »
» i 3	2 »
Biologi i 1	2 » = 25 t.

Svenska skripta i III och 4.

Klassföreståndare i 4.

Adjunkt *F. P. E. Mannfelt:*

Engelska i L. IV	2 t.
» i L. III	2 »
» i I	3 »
» i 6	4 »
» i 5	5 »

» i 4 . . . . . 5 »
 Franska i 6 . . . . . 2 »
 » i 5 . . . . . 2 » = 25 t.

Engelska skripta i R. I och 6.

Klassföreståndare i 5.

Adjunkt *D. Martin:*

Matematik i L. III . . . . . 4 t.
 » i R. I . . . . . 7 »
 » i 6 . . . . . 5 »
 Fysik i L. IV . . . . . 2 »
 » i 6 . . . . . 2 »
 » i 4 . . . . . 2 »
 Kemi i R. I . . . . . 2 » = 24 t.

Matematiska skripta i R. I och L. III.

Klassföreståndare i 6.

Adjunkt *K. A. Rosén:*

Matematik i L. I. . . . . 5 t.
 » i 4 . . . . . 5 »
 » i 3 . . . . . 5 »
 » i 2 . . . . . 5 »
 Biologi i 4 . . . . . 1 »

» i 3 . . . . . 2 »
 » i 2 . . . . . 2 » = 25 t.

Matematiska skripta i L. I.

vik. Adjunkt *S. Grenander:*

Matematik i L. IV . . . . . 5 t.
 » i R. III . . . . . 6 »
 » i L. II . . . . . 4 »
 » i 5 . . . . . 4 »
 Fysik i I . . . . . 3 »
 » i 5 . . . . . 1 » = 23 t.

Matematiska skripta i R. III, L. IV och L. II.

Teckningslärare *J. H. Meurling:*

teckning . . . . . 20 t.
 välskrivning . . . . . 5 » = 25 t.

Musiklärare *E. N. Ullman:*

musikens teori och sång . . . . . 6 t.
 instrumentalmusik . . . . . 4 » = 10 t.

Gymnastiklärare *A. T. Warodell:*

pedagogisk gymnastik . . . . . 15 t.
 fäktning . . . . . 4 » = 19 t.

Under *vårterminen* hava lärarna haft samma tjänsteåliggande som under *höstterminen* med följande undantag:

vik. adjunkten *S. Grenanders* undervisning har bestritts av fil. kand. *C. A. Holmér.*

adjunkten *G. Wendbladh* har såsom vikarie för lektor *L. Blomgren* undervisat i modersmålet i ring III, historia i ringarna I—IV, geografi i ring II och klass 5 och biologi i klass 1. = 20 t.

licentiaten *L. Th. Hyllander* har som vikarie för adjunkt *G. Wendbladh* undervisat i modersmålet i 4, historia i klasserna 6, 5, 4 och 3, geografi i ring I och klasserna 6, 4 och 3 = 25 t.

II. Tjänstledighet har åtnjutits:

av adjunkt *von Sydow* under hela läsåret för sjukdom.

av lektor *S. Blomgren* under vårterminen på grund av sjukdom.

av lektor *E. Haller* från den 1 oktober från morgonbönerna samt från den 1 mars fullständigt på grund av sjukdom.

av adjunkten *H. Fahlström* från 1 april för enskilda angelägenheter.

12. Förordnade hava varit:

fil. lic. *S. Grenander* såsom vikarie för adjunkt *von Sydow* under *höstterminen*;

fil. kand. *C. A. Holmér* såsom vikarie för adjunkt *von Sydow* under *vårterminen*;

adjunkt *G. Wendbladh* såsom vikarie för lektor *Blomgren* under *vårterminen*;

fil. lic. *L. Th. Hyllander* under samma tid såsom vikarie för adjunkt G. Wendbladh; adjunkt *O. F. Jonsson* från 1 december till den 1 april såsom vikarie å efter honom ledig adjunktstjänst och såsom vikarie för adjunkten *H. Fahlström* från den 1 april till läsårets slut; pastor *S. Palmgren* såsom vikarie för lektor *E. Haller* med skyldighet att förrätta morgonbön 3 dagar i veckan från den 1 oktober till den 1 mars samt gemensamt med lektor *N. Berner* (3 t.) såsom vikarie för lektor *Haller* från den 1 mars till vårterminens slut. lektor *A. E. Lundal* såsom vikarie å efter honom ledig lektorstjänst från 1 maj till vårterminens slut; tekningslärare *J. H. Meurling* såsom vikarie å efter honom ledig tekningslärarebefattning från 1 mars till vårterminens slut.

Såsom timlärare i matematik med respektive 3 och 2 timmars undervisningsskyldighet ha va lektor *A. E. Lundal* och adjunkt *D. Martin* varit förordnade under hela läsåret.

13. Sedan den 1 Maj sistlidne år har läroverket mistat icke mindre än trenne av sina ordinarie lärare, som med utgången av detta läsår avsluta sin tjänstgöring härstädes, nämligen:

adjunkten i modersmålet, tyska och historia *O. F. Jonsson*, som efter att i nära 22 år, och alltsedan april 1900 såsom ordinarie lärare, hava tillhört detta läroverk den 10 sistlidne november utnämndes till adjunkt vid högre allmänna läroverket i Linköping. I adjunkt Jonsson förlorar sålunda Vänersborgs läroverk en av sina äldsta lärare och bästa stöd, och i närvarande stund är det svårt att tänka sig honom borta från den läroanstalt, med vilken han genom denna sin långvariga tjänstgöring så gott som vuxit samman. Här kommer ock doktor Jonsson, som städse visat sig som en lika god kamrat som nitisk och plikttrogen lärare och sann vän av ungdomen, att bliva mycket saknad såväl av lärjungarne som av oss kvarvarande kamrater, som med vemod se honom träda ut ur vår krets. Och när han nu återbördats till det samhälle, vid vilket han är fästad med de starkaste band, och till det läroverk, han själv en gång som lärjunge tillhört, bringa vi honom ett från hjärtat gående tack och önska honom all lycka och välsignelse för kommande dagar;

lektorn i matematik och fysik *A. E. Lundal*, som sedan höstterminen 1904 varit fästad vid detta läroverk och den 23 sistlidne februari förordnades till lektor i fysik och matematik vid h. a. läroverket å Södermalm. På samma gång jag för vårt läroverk beklagar förlusten av en i sin undervisning lika gedigen lärare som i det personliga umgänget hänsynsfull o. god kamrat, lyckönskar jag Södermalms läroverk till att i lektor Lundal erhålla en utmärkt kunnig och dugande samt till det yttersta korrekt och plikttrogen representant för dessa viktiga undervisningsämnen och tillönskar honom all framgång och trevnad på det nya verksamhetsfältet;

tekningsläraren *J. H. Meurling*, som efter endast fyra års verksamhet vid vårt läroverk nu vunnit en mot hans stora duglighet svarande befordran, i det han från och med den 1 mars innevarande år förordnats till tekningslärare vid h. a. läroverket i Karlstad. Och begagnar jag detta tillfälle att till honom framföra läroverkets tack för nitiskt och framgångsrikt arbete.

Till innehavare av den efter adjunkten *O. F. Jonsson* lediga adjunktstjänsten, som anslogs ledig i ämnena matematik och fysik, utnämndes den 29 mars 1912 filosofie kandidaten *Henning Ehrnfrid Fahlström*, som om sig meddelat följande biografiska uppgifter

Henning Ehrnfrid Fahlström är född den 8 mars 1885 i N. Åsum, Kristianstads län. Föräldrar: kantorn Herman Fahlström och Johanna Holm. Avlade mogenhetsexamen vid Malmö h. allm. läroverk 14 juni 1902. Inskrevs som student i Lund 1904, avlade fil. kand.-examen 31 maj 1910, kompletterade samma examen 31 januari 1911; genomgick provårskurs vid h. allm. läroverket i Lund höstterminen 1911. Extralärare

C. Lärjungarna.

15. De närvarande lärjungarnas antal.

Klasser och ringar	Höstterminen 1911					Vårterminen 1912.				
	Real-skolan	Real-gymnasiet	Latingymnasiet		Summa	Real-skolan	Real-gymnasiet	Latingymnasiet		Summa
			utan	med				utan	med	
			grekiska					grekiska		
1	16	—	—	—	16	16	—	—	—	16
2	24	—	—	—	24	23	—	—	—	23
3	27	—	—	—	27	27	—	—	—	27
4	24	—	—	—	24	21	—	—	—	21
5	24	—	—	—	24	24	—	—	—	24
6	5	—	—	—	5	4	—	—	—	4
I	—	12	16	—	28	—	10	15	—	25
II	—	11	8	—	19	—	12	9	—	21
III	—	15	6	5	26	—	15	7	5	27
IV	—	9	4	1	14	—	10	4	1	15
Summa	120	47	34	6	207	115	47	35	6	203

Frånvarande voro dessutom: under höstterminen 1 lärjunge i 4 klassen, 1 i II och 1 i IV ringen; under vårterminen 2 lärjungar i 4 klassen och 1 i I ringen.

16. —

17. —

18. I den frivilliga undervisningen i franska hava deltagit: under höstterminen 19 lärjungar i klass 5 och 4 lärjungar i klass 6; under vårterminen 18 lärjungar i klass 5 och 4 lärjungar i klass 6.

19. Antalet av i teckning, i musik samt i gymnastik och skjututbildningsövningar undervisade lärjungar höstterminen 1911.

Klasser och ringar	Närvarande lärjungar	Teckning		Musik		Gymnastik och militärövningar	
		Lärjungar, som deltagit i		Lärjungar, som undervisats i		Lärjungar, som deltagit i	
		obligatorisk teckning	frivillig teckning och därjämte obligatorisk	musikkens teori och sång	instrumentalmusik	gymnastik och fäktning	skjututbildningsövningar
1	16	16	9	16	3	13	—
2	24	24	4	12	5	21	—
3	27	27	7	16	4	25	—
4	24	24	4	13	7	22	—
5	24	24	5	13	5	23	—
6	5	5	1	1	1	4	4
I	28	28	—	6	5	21	23
II	19	19	2	6	4	17	18
III	26	23	4	9	2	21	22
IV	14	14	2	8	2	13	13
Realskolan	120	120	30	71	25	108	4
Realgymnasiet	47	44	3	11	6	42	44
Latingymnasiet	40	40	5	18	7	30	32
Summa	207	204	38	100	38	180	80

20. Uppgift å det antal ämnen, i vilka hemläxor för varje dag blivit lärjungarna föresatta, och på den tid hemarbetena i medeltal dagligen kräva enligt lärjungarnas egna uppgifter.

Klass eller ring	1	2	3	4	5	6	I	II	III	IV
Antalet ämnen	1—2	2	2—3	2—3	3—4	3—4	4	4	4	4—5
Överläsningstid	31 m.	38 m.	1 t. 7 m.	1 t. 14 m.	1 t. 15 m.	2 t. 15 m.	2 t.	2 t. 49 m.	2 t. 37 m.	4 t. 30 m.
Tid för skriftligt hemarbete	—	—	—	—	—	30 m.	1 t. 30 m.	3 t. 10 m.	3 t. 15 m.	5 t.

Till måndagarna hava 1:a, 2:a och 3:e klasserna haft läxfritt, 4:de och 5:e klasserna 1 läxa.

21. Lärjungarnas kroppsbyggnad och allmänna hälsotillstånd.

A. Tabellarisk uppgift över lärjungarnas kroppsbyggnad och allmänna hälsotillstånd samt över antalet närsynta och döva.

a) Vårterminen 1911.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Klasser och ringar	Antal lärjungar	Medel-			Lidande av bleksot	Ofta besvärade av huvudvärk	Ofta besvärade av näsblod	Närsynthetsgrad			Summa närsynta	Lidande av dövhet
		ålder	längd cm.	vikt kg.				Under 3. D.	3 - 6 D.	Över 6 D.		
1	22	11,0			2	—	—	—	—	—	—	—
2	25	12,0			2	—	—	3	—	—	3	—
3	24	12,9			3	1	1	2	—	—	2	2
4	26	14,2			2	—	—	8	—	—	8	—
5	28	15,0			6	1	1	2	1	—	3	1
6	4	16,3			1	—	—	—	—	—	—	—
I	20	16,9			—	—	2	2	—	—	2	—
II	21	17,6			2	—	2	3	1	—	4	1
III	16	18,1			2	—	—	3	—	—	3	—
IV	15	20,1			—	—	—	4	—	—	4	—
Summa	201	—	—	—	20	2	6	27	2	—	29	4

b) Höstterminen 1911.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	16	10,6	135,2	29,9	1		—					
2	24	10,9	143,4	36,2	1		1					
3	27	12,4	146,5	36,3	1		—					
4	24	13,2	154,3	43,1	2		—					
5	24	14,2	158,1	45,8	1		—					
6	5	16,0	166,3	49,9	1		—					
I	28	15,0	164,1	51,8	1		2					
II	19	16,8	171,4	53,9	—		1					
III	26	18,1	175,1	63,4	—		—					
IV	14	18,3	176,8	68,6	1		—					
Summa	207	—	—	—	9		4					

B. Tabellarisk uppgift å antalet sjuka och sjukdomar bland lärjungarna.

a) Vårterminen 1911.

1	2	3	4	5	6	7
Sjukdomar	Närvarande lärjungar	Sjuka personer	Sjukdomsfall	Sjukdagar	Döda	Anmärkningar
	201					
III 4. Varicellæ		1	1	3		
» 5. Morbilli		4	4	102		
» 7. Rubeola		48	48	353		
» 15. Parotitis epidem.		1	1	12		
» 16. Influenza epidem.		9	9	53		
» 18. Diphteria		1	1	40		
V 41. Anæmia		1	1	3		
IX 97 a. Coniunctivitis catarrh.		2	4	14		
X 138 a. Otitis media acut.		1	1	7		
XII 162 a. Bronchitis acut.		5	5	36		
XIII 172. Odontalgia		1	1	3		
» 174. Angina tonsillaris		10	10	55		
» 174. Peritonsillitis supp.		1	1	4		
» 177 a. Gastritis acut.		1	1	3		
» 181 a. Enteritis acut.		5	6	30		
XVI 244 a. Rheumatismus articul. acut.		1	1	7		
XVII 253. Urticaria		1	2	7		
XIX 294. Distorsio pedis		1	1	7		
Summa	201	94	98	739		

b) Höstterminen 1911.

1	2	3	4	5	6	7
	207					
III 6. Scarlatina		1	1	49		
» 16. Influenza		3	3	19		
» 18. Diphteria		8	8	208	1	
» 26. Tetanus		1	1	7	1	Skadad i ansiktet av en käpp.
XIII 79. Epilepsia		1	1	7		
X 139. Otitis med. purul. acut.		1	1	3		
XI 144. Endocarditis acut.		1	1	14		
» 146. Vitium org. cordis		1	2	14		
XII 158 a. Laryngotrachitis acut.		2	2	10		
» 162 a. Bronchitis acut.		11	11	57		
» 170. Asthma		1	1	6		
XIII 174. Angina tonsillaris		37	37	138		
» 181 a. Enteritis acut.		1	1	3		
» 182. Appendicitis		1	1	3		
» 194. Icterus catarrhalis		2	2	16		
XVI 239. Rheum. artic. acut.		2	2	26		
» 251. Gonitis chron.		1	1	13		
XVII 257. Eczema impetig.		1	2	14		
» 270. Carbunculus nuchæ		1	1	2		
XIX 294. Distorsio pedis		1	1	10		
» 295. Commotio cerebri		1	1	7		
» 295. Ruptura muscul. dorsi		1	1	—		
Summa	207	80	82	626	2	5

22.

23. Av under läsåret inskrivna 36 lärjungar hava förut bevisat läroverk, näml. senast:

folkskola	13
allmänt läroverk	15
enskilt »	6
samt endast undervisats i hemmen	2

Summa 36.

24. A. Förteckning över de lärjungar, som efter att hava genomgått läroverkets fjärde ring under kalenderåret 1911 avlagt studentexamen.

a) Under vårterminen:

Realister:

<i>Axel Anders Jacob Bergström</i>	till universitetet.
<i>Johan Oscar Erikson</i>	» lantmäteriyrket.
<i>Bror Gillis Horney</i>	» tekniska högskolan.
<i>Mats Anders Lunderqvist</i>	» skogsinstitutet.
<i>Karl Värner Lundin</i>	» tekniska högskolan.
<i>Karl Magnus Ludvig Magnusson</i>	» militäryrket.
<i>Bror Axel Åkesson Natt och Dag</i>	» handelshögskolan.
<i>Johan Erik Samuelsson</i>	» militäryrket.
<i>Oscar Emanuel Sultán</i>	» veterinärinstitutet.
<i>Klas Johan Gustaf Särner</i>	» militäryrket.
<i>Gustaf Welandér</i>	» banktjänst.
<i>Olof Ivar Werner</i>	» veterinärinstitutet.
<i>Johan Emil West</i>	utan att uppgift lämnats.

Greker:

<i>Johan Arthur Fristedt</i>	till universitetet.
<i>Carl Elmer Sundqvist</i>	» »

b) Under höstterminen ingen.

B. Förteckning över de lärjungar, som efter att hava genomgått läroverkets sjätte klass under kalenderåret 1911 avlagt godkänd realskolexamen.

a) Under vårterminen:

<i>Per Bertil Fogelström</i>	till handel.
<i>Karl Yngve Johannesson</i>	» II ringen.
<i>Karl Gustaf (Gösta) Kjellén</i>	» »

b) Under höstterminen:

<i>Karl Allan Olaus Ohlson</i>	till järnvägstjänst.
--	----------------------

25. Förteckning över de lärjungar, som i övrigt och utan att hava avlagt student- eller realskolexamen avgått från läroverket under kalenderåret 1911.

a) Under vårterminen och därpå följande mellantermin:

Ring I.

Johan Sigurd Johansson .. . . . . till annat allmänt läroverk.
Karl Johan Pettersson .. . . . . » handelsläroverk.
Gerdt Axel Magnus Wahlbäck .. . . . . » skogsskola.

Klass 4.

Erik Vilhelm Eugen Larsson .. . . . . » annat läroverk.
Geffery Valdemar Nordén .. . . . . utan att uppgift lämnats.
Axel Karl Oskar Sundelius .. . . . . till handel.

Klass 3.

Bertil Johan Vilhelm Blomberg .. . . . . till annat allmänt läroverk.

Klass 1.

Axel Gustaf Magnus Adlercreutz .. . . . . till enskild undervisning.
Stig Erik Alf. Wahlbäck .. . . . . till annat allmänt läroverk.

b) Under höstterminen och därpå följande mellantermin:

Ring I.

Nils Sigfrid Blomqvist .. . . . . till banktjänst.
Erik Olof Jonsson .. . . . . till lantbruk.

Klass 4.

Johan Ebbe Lennart Wahllöf .. . . . . till annat allmänt läroverk.

Klass 3.

Folke Bergström .. . . . . genom döden.

Klass 2.

Einar Fredrik Andersson .. . . . . genom döden.
Axel Bertil Helmer Wahllöf .. . . . . till annat allmänt läroverk.

26. Under sist förflutna kalenderåret hava till lärjungarna utdelats såsom

stipendier	kr. 950: 00
premier	» 222: 35
understöd	» 15: 00

Summa kr. 1,187: 35.

27. Uppgift angående under läsåret från terminsavgifter befriade lärjungar.

	Höstterm.	Vårterm.
Avgifter till läroverkets kassor.		
Befriade från avgift till		
endast biblioteks- och materielkassan	28	—
» byggnadsfonden	—	22
båda ovannämnda kassor	5	7
Ej befriade från någondera avgiften	174	174
Summa närvarande lärjungar	207	203
Avgifter till statsverket.		
Hel avgift å kr. 30 har erlagts av	52	53
Hel " " " " 20 " " "	63	60
Halv " " " " 15 " " "	7	7
" " " " 10 " " "	11	11
Från avgift fullständigt befriade voro	74	72
Summa närvarande lärjungar	207	203

Avgiften till ljus- och vedkassan har under höstterminen utgjort kr. 12,50, under vårterminen kr. 12, som under höstterminen erlades av 207 lärjungar och under vårterminen av 203; avgiften till biblioteks- och materielkassan har under höstterminen varit kr. 4,50 och under vårterminen 7 kronor.

D. Boksamlingar och undervisningsmateriel.

28. 1. Läroverkets bibliotek

har under läsåret vunnit följande tillökning:

a) genom gåvor:

Från vederbörande ämbetsverk: Sveriges officiella statistik:

A) Befolkningsstatistik 1909; C) Bergshanteringen 1910; D) Fabriker och hantverk 1909; F) Handel 1910; G) Fångvården 1910; I) Telegraf- och telefonväsendet 1910; L) Statens järnvägstrafik 1908, 1910; M) Postverket 1910; N) Jordbruk och boskapsskötsel 1910; O) Lantmäteriet 1910; P) Undervisningsväsendet: Statens allm. läroverk för gossar 1906—1907, 1907—1908, 1908—1909; Folkskolorna 1909; S) Allmänna arbeten 1910; T) Lotsväsendet 1910; U) Kommunernas fattigvård och finanser 1909; V) Kontrollstyrelsens berättelse 1910—1911; Y) Sparbanksstatistik 1910; II Postsparbanken 1910; Årsväxten år 1911.

Från Kungl. Överstyrelsen för rikets allm. läroverk: Överstyrelsens berättelse 1910—1911; Historiska handlingar del 23 n:ris 1, 2; Svenska riksdagsakter 1909, 1910; Meddelanden från svenska riksarkivet, ny följd, I: 19—21, II: 3; Svenska fornskriftsällskapets samlingar häft. 137, 139, 140; Gamla svenska städer häftet 2; Svensk arkitektur, utg. av Arkitekturminnesföreningen, h. h. 1, 2, 1908; 1, 2, 1909; Ordlista över svenska medeltidsspråket av Söderwall h. 23; Olaus Magnus historia om de nordiska folken I; Hygienisk tidskrift, band 3: 4; Kungl. Tekniska högskolans i Stockholm program 1910—1911; Svenska Naturskyddsföreningens årsskrift 1910, 1911.

Från Kungl. Vetenskapsakademien: Handlingar: Bd 46: 4—11, 47: 1; Årsbok 1911; Arkiv för botanik Bd 10: 2, 3—4; arkiv för kemi, mineralogi och geologi Bd 4: 2; arkiv för matematik, astronomi och fysik Bd 6: 4, 7: 1—2; Meteorologiska iakttagelser i Sverige 1910 med bihang; Les Prix Nobel 1909, 1910; Meddelanden från Kungl. Vet. ak:s Nobelinstitut Bd 2: 1; Ludvig Widell: Politisk rösträtt för kvinnor II.

Från Univers. Biblioteket i Uppsala: Accessionskatalog 1909, 1910; Tioårsregister 1896—1905.

Från Västgöta Nation i Uppsala: Universitetskataloger och akademiskt tryck.

Från Västgöta Nation i Lund: Universitetskataloger.

Från Stockholms högskola: Katalog och program. *Från Göteborgs högskola:* Redogörelse 1910—1911.

Från Staten: Nordiskt Idrottsliv 1911; Ny tidning för Idrott 1911; Svensk författningssamling 1911; Folkundervisningskommitténs betänkande rörande seminarierna med bilagor.

Från Redaktionen: Tidskrift för schack.

Från svenska gymnastikläraresällskapet: Tidskrift för gymnastik 1911.

Från sällskapet Småfågelnarnes vänner i Vänersborg: Dess efterlämnade handlingar.

Från W. Billes förlag: G. A. Tiseliuss: Deutsche Umgangssprache.

Från J. Beckmans förlag: Frans de Brun: Den skriftliga behandlingen av matematiska skoluppgifter.

Från C. E. Fritzes förlag: Berg-Hagström: Räknelära, 3:dje delen; Knut Bohlin: Lärobok i biologi för realskolan I: 1, I: 2; T. E. Aurén: Fysikaliska laborationsuppgifter för gymn., andra delen; A. Bokelund och E. Rodhe: Tyska översättningsövningar I.

Från A. V. Carlssons bokförlag: M. Roth och Kempe: Geografisk atlas.

Från N. P. Perssons förlag: A. J. Ling: Bihang till Kort översikt av franska språkläran.

Från H. Gebers förlag: Calwage-Lindqvist: Översättningsövningar till engelska; Calwage-Nordgren: Tysk språklära för allmänna läroverken.

Från C. W. Gleerups förlag: J. Swenning: Goethe-Auswahl für die Schule; Fr. Pontén: Latinska författare i urval för gymn. II Prosa; J. Rönström: Dispositioner till uppsatser på modersmålet.

Från P. A. Nordstedt och Söner: P. Rödström: Jämförande tysksvenska ordlistor; G. Setterberg: Hur våra åsikter bildas; C. G. Hellsten: Experimentell Fysik och Astronomi, II Magnetism och Elektricitet; H. Hagelin: Mrs Humphry Words Sir George Tressady; F. G. Ljungqvist: Psykologi; A. F. W. Lindwall: Kristna religionen; R. Dombre: Un Oncle A Tout Faire; Emil Hildebrand; Svensk stats- och samhällskunskap; R. Steffen: Översikt av svenska litteraturen andra delen 1763—1809; Elisabet Lönroth: Bibliska gestalter; J. S. Hedström: Matematiska uppgifter i realskolan V. T. 1907—V. T. 1911; J. A. Afzelius och G. E. Fuhrken: Modern engelsk lyrik; Otto Raab: Tyska samtalsövningar för svenska skolor; Jenny Wallerstedt: Transskriberade texter till lärobok i engelska; M. L. Wistén: Fransk läsebok; Fagerlund och Falk: Geografisk läsebok II: Afrika och Australien; O. L. Löfgren: Nya gram. övningsstycken till Löfgrens tyska elementarbok; Fr. Törnvall: Jesu liv och lära.

Från förläggaren: Ludvig Johansson: Handledning vid övningar i kvalitativ kemisk analys för realgymnasium.

Från författaren: B. Säterstrand: Tyska texter; Aug. Edman: Nya Test. eller Nya Förbundets skrifter; D. E. Rugaard: Rigsdagsviser; G. A. B. och L. L.: Förteckning över främmande ord; J. Henriksson: Växterna i de gamlas föreställningar, seder och bruk.

Av *Hovintendenten Börtzell*: Sven Hedin: Scientific Results of a journey in Central-Asie, 8 vol.; Le Livre de Marco Polo. Paul Gruyer: Napoleon konung över Elha, övers. av A. Börtzell; Paul Frémeaux: Sankt Helena Kejsarens sista dagar, övers. av A. Börtzell; G. Lenotre: Bilder från revolutionen, 4 delar, övers. av A. Börtzell.

b) *genom inköp*:

R. Steffen: Översikt av svenska litteraturen, del IV, 10 ex.; Skrifter, utgivna av svenska litteratursällskapet: Samlaren 32, 1911; Svenskt anonym- och pseudonymlexikon XVI; Lejonkulans dramer IV; Studier i Stagnelij ungdomslyrik av Fr. Böök; Svenska författare, utg. av Svenska Vitterhetsamfundet, II, III; Sv. Akademiens ordbok h. h. 44, 45; Nordisk familjebok, ny uppl. band 15, 16; Ahlenius- Kempe- Apelqvist: Sverige h. 38; Ad. Noreen: Vårt språk band III h. 17; C. G. Morén: Tyskt konstruktionslexikon; Detlev von Liliencron: Zehn ausgewählte Novellen, 10 ex.; Heumann-Kühling: Anleitung zum Experimentieren, dritte Auflage; Rikskalendern 1912. Flick- och samskoleföreningens årsbok 1910—1911.

2. Lärjungebiblioteket.

Till lärjungebiblioteket, som vårdats av adjunkt Jonsson, hava såsom *gåvor* överlämnats: av lärjungen i klass 2 A. Cornelius: Genom stepper och snöfält av Louise Pichler;

» » » 2: Nils Brätte: Hvita Örnen av J. O. Åberg;

» » » 2: E. Nordén: Medeltidssagor av H. S.;

» » » 2: J. Sjöstrand: Puritanens blockhus av W. Frey;

» *Dövstumlärare Svanström*: Debet och Kredit av G. Freytag, övers.;

» *Lektor Blomgren*: diverse läro- och läseböcker i hist. och geografi;

» *Rektor G. Mellén*: Gösta Bodman: Laborationer i kemi för gymn.; Einar Malmberg: Växtfysiologiska försök; T. E. Auren: Fysiska laborationsuppgifter I och II; Ivar Jonsson: Övnings- och lärobok i fysik för realskolan; A. U. Bååth: Nordiskt Forntidsliv; E. Norden-skiöld: Indianer och vita; Norstedts reseskildringar: I: Från urskogar till storstäder; II: Från fyra världsdelar; Jägerskiöld, Lönnberg och Adlerz: Sveriges djurvärld; Sven Hedin: Från pol till pol; E. Melander: Ödemarksöden och På ensam stråt; H. Sienkiewicz: Quo vadis; Y. Sjöstedt: Bland storvilt i Ostafrika. Jules Verne: Ingeniör Roburs luftfärd; Till jordens medelpunkt; Kazallons Loggbok; Flammarion: Urania; övers.

Av Svenska Turistföreningen: dess årsskrift för 1911.

Dessutom har *inköpts*: H. O. G. Ellinger: Naturen och dess krafter; R. Chesterton: Spökskeppet; G. Kolthoff: Från när och fjärran; Jack London: På långfärd med Snark; Stockholms scoutkårs årsbok: Scoutliv.

Lärjungebiblioteket omfattar nu 171 volymer, och antalet boklån uppgick under år 1911 till 1,225.

3. Mynt- och medaljsamlingen

har under läsåret ökats med följande gåvor:

av *Svenska Akademien*: dess minnespenning över Egron Lundgren.

av *Kungl. Vetenskapsakademien*: dess minnespenning över Elof Tegnér.

4. Naturvetenskapliga samlingarna

hava vunnit följande tillökning:

a) *genom gåvor*:

av lärjungen i R. III Einar Stenström: fältspat från en pegmatitgång vid Hede.

av lärjungen i L. III Hjalmar Larson: en teckning, utvisande blodomloppets utveckling hos ryggradsdjuren.

Dessutom har läroverket från Skansens zoologiska trädgård fått mottaga tvenne av bäver avgnagda stockar.

b) *genom inköp*: en samling stereografier och stereoskop från A. E. Foote, Paris.

5. Fysiska apparatsamlingen.

De fysiska samlingarna hava tillökats med: 1 termoskop, 1 proppreostat, 1 våg för hydrostatik vägning, 1 samling linser, 1 planparallell glasplatta, 1 apparat för Archimedes' princip samt 1 prisma.

6. Materielen för undervisningen i geografi.

En samling stereografier och stereoskop från A. E. Foote, Paris, har inköpts.

För *teckningsundervisningen* har diverse mindre materiel inköpts. Diverse förbrukningsartiklar för den kemiska undervisningen hava under läsåret vid behov anskaffats.

E. Läroverksbyggnader och inredningsmateriel.

29. Den i årsredogörelsen för 1911 omnämnda genomgripande yttre och inre reparationen av nya läroverksbyggnaden, som för 1911 skulle omfatta hela husets yttre samt av dess inre aulan, kollegierummet, trapphallarna och vestibulen, påbörjades omedelbart efter vårterminens slut, men knappast igångsatt blev arbetet avbrutet och kom sedan, till följd av den vittomfattande arbetsinställelsen inom byggnadsfacket, att under en stor del av sommaren ligga så gott som helt och hållet nere. Hur störande det än var för undervisningen, måste därför arbetet sedan fortgå till långt in på höstterminen för att åtminstone i fråga om byggnadens inre i huvudsak kunna avslutas. Det resterande arbetet, framför allt i fråga om byggnadens yttre, såväl som reparationen av samtliga klassrum kommer att utföras innevarande sommar.

På läroverkets egen bekostnad har i sammanhang med dessa reparationer elektrisk belysning införts i aulan, vestibulen, trapphallarna och kollegierummet, varjämte tvenne värmeelement insatts i vestibulen.

På hemställan av undertecknad beviljade huvudmännen för sparbanken i Vänersborg vid sammanträde sistlidne Juni ett belopp av 1,000 kronor för fullständig inredning av den biologisk-kemiska lärosalen. För denna storartade gåva, som endast med ett mindre belopp behöfde utfyllas av läroverkets egna medel, anhåller jag härmed få betyga läroverkets erkänsla och djupa tacksamhet. Arbetet utfördes med mycken omsorg av byggmästare H. Malmberg.

Den sista januari detta år hemsöktes gamla läroverksbyggnaden av en eldsvåda, som så svårt ramponerade taket till gevärssalen och vaktmästarebostaden, att denna senare måste utrymmas. Med anledning härav ingick undertecknad till stadsfullmäktige med anhållan, dels att stadsfullmäktige tillsvidare skulle tillhandahålla bostad åt vaktmästaren, dels att en kommitté på fem personer skulle tillsättas för att skyndsammast utreda och inkomma med yttrande över på vad sätt för läroverket behöfliga lokaler på billigaste sätt kunde anskaffas. Stadsfullmäktige beviljade nödigt anslag till hyra åt vaktmästaren och tillsatte för att verkställa den begärda utredningen en kommitté bestående av rektor F. Nordin, ingenjör H. Malmberg, läroverksadjunkt D. Martin, trafikchef R. Wester och undertecknad. Och hoppas jag, att därmed första steget tagits till en lycklig lösning av läroverkets lokalfråga.

F. Ekonomiska förhållanden.

31. Uppgifter om nedannämnda till läroverket hörande kassors ställning kalenderåret 1911

Kassans rubrik	D e b e t				K r e d i t			
	Behållning vid årets början	Summa inkomster	Skuld vid årets slut	Summa	Skuld vid årets början	Summa utgifter	Behållning vid årets slut	Summa
Byggnadsfonden	13,30	1,929,77	1,541,98	3,485,05	1,563,32	1,896,11	25,62	3,485,05
Ljus- och vedkassan	1,188,64	5,386,32	—	6,574,96	—	5,217,44	1,357,52	6,574,96
Biblioteks- och materielkassan	3,299,97	3,073,92	1,328,56	7,702,45	805,28	3,596,11	3,301,06	7,702,45
Premie- o. fattigkassan	556,78	231,92	—	788,70	—	219,35	569,35	788,70
Summa	5,058,69	10,621,93	2,870,54	18,551,16	2,368,60	10,929,01	5,253,55	18,551,16

»En gammal vän till läroverket» lämnade även vid vårterminens slut 1911 den frikostiga gåvan av 50 kr., att såsom stipendium utdelas efter rektors och kollegiets bestämmande, till en eller två lärjungar i läroverkets översta klass. Gåvan fördelades jämnt mellan tvenne av årets abiturienter.

En vän till ungdomen, som önskar vara okänd, ställde likaledes till rektors förfogande ett belopp av 80 kronor att utdelas till abiturient, som ämnar fortsätta sina studier.

Den 8 juni 1911 överlämnades från det numer upplösta sällskapet Småfåglarnes Vänner 1,513 kronor 39 öre att läggas till det redan år 1898 av sällskapet donerade stipendiet. Gåvan åtföljdes av en så lydande skrivelse:

Till Högre Allmänna Läroverket i Vänersborg.

Sedan sällskapet Småfåglarnes Vänner i Vänersborg vid sammanträde den 27 sistlidne januari beslutat om sällskapets upplösning och i sammanhang därmed förordnat, att av dess tillgångar tre fjärdedelar ($\frac{3}{4}$) skulle tilldelas högre allmänna läroverket i Vänersborg och en fjärdedel ($\frac{1}{4}$) överlämnas till Vänersborg folkskola, så har sällskapet å sammanträde den 6 innevarande månad åt undertecknade uppdragit att till verkställighet befordra sagda beslut.

Då sällskapets tillgångar denna dag utgöra Tvåtusensjutton (2,017) kronor 85 öre, överlämnas härmed till högre allmänna läroverket i Vänersborg Ettusen femhundra-tretton (1,513) kronor 39 öre, vilka medel skola enligt sällskapets vid ovannämnda sammanträde den 27 januari detta år stadgade bestämmelser läggas till det av sällskapet 1898 donerade stipendiet att förvaltas enligt för detta stipendium uppställda villkor.

Vänersborg den 8 juni 1911.

På uppdrag av sällskapet Småfåglarnes Vänner i Vänersborg.

GUSTAF MELLÉN

Rektor. Sällskapets Ordförande.

Karl Wikström.

Överlärare.

Gustaf Wetterlundh.

Adjunkt. Sällskapets kassör och sekreterare.

Dessutom har läroverket erhållit följande nya stipendiefond:

Till Herr Rektorn vid Högre Allmänna Läroverket i Vänersborg.

Såsom utredningsman i boet efter framlidne läroverksadjunkten J. Lindblad har jag härmed äran i postremissväxel översända niohundraåttio (980) kronor, utgörande det belopp, ettusen kronor, som enligt det av adjunkten Lindblad och hans hustru Hilda Lindblad, född Norén, den 10 maj 1904 upprättade testamente tillkommer högre allmänna läroverket i Vänersborg, efter avdrag av därför utgående stämpelavgift, tjugo kronor.

Stockholm den 21 Januari 1912.

Ivar Tengstrand.

För denna stipendiefond, som enligt § 4 mom. 3 av makarna Lindblads testamente skall benämnas läroverksadjunkten Johan Lindblads stipendiefond, hava av donatorerna uppsatts följande närmare bestämmelser:

»a) Den till Vänersborgs högre allmänna läroverk donerade fonden av ettusen (1,000) kronor förvaltas av läroverkets rektor och kollegium på samma sätt och under samma ansvar som läroverkets övriga medel, och kapitalet utlånas mot högsta ränta, som med tillbörlig säkerhet kan erhållas;

b) Hälften ($\frac{1}{2}$) av årliga räntan insättes i sparbank eller liknande inrättning för att jämte räntas läggande till ränta därav bilda nytt kapital, och när detta sålunda bildade nya kapital vuxit till femhundra (500) kronor, lägges det tillsammans med det ursprungliga kapitalet och utlånas, varefter med halva årliga räntan å det sålunda ökade grundkapitalet förfäres på samma sätt för bildande av nytt tilläggskapital af femhundra (500) kronor, som ånyo lägges till grundkapitalet, och så vidare alltjämt, till dess ett kapital av fyratusen (4,000) kronor bildats, varefter hela årliga räntan utdelas i enlighet med de i nästa mom. c) givna bestämmelser;

c) Intill dess det donerade grundkapitalet hunnit växa till ovan bestämda slutsomma av fyratusen (4,000) kronor, utdelas endast hälften av årliga räntan vid varje läsårs slut, enligt rektors och kollegiets bestämmande, till en eller flere välartade, flitige och skicklige lärjungar inom läroverket och företrädesvis till någon från läroverkets högsta klass utgående samt för framstående skicklighet i tyska språket vitsordad lärjunge».

Genom denna stipendiefond har sålunda »läroverkets gamle vän», som redan förut under en lång följd av år vid varje läsårs slut lämnat den frikostiga gåvan av 50 kronor att som stipendium utdelas, för all framtid knutit sitt namn vid det läroverk, som han så länge som lärare tillhört och alltid med kärlek omfattat.

En storartad gåva har läroverket innevarande termin fått mottaga, åtföljd av en så lydande skrivelse:

»Till minne av min fader överlämnar jag härmed till Vänersborgs högre allmänna läroverk ett tusen (1,000) kr. Min önskan vore, att denna summa vid innevarande vårtermins slut, enligt kollegiets beprövande, utdelas, 200 kr. till var och en av fem lärjungar, som äro väl vitsordade för flit, kunskap och uppförande samt därtill medellösa. Min avsikt är att tillsvidare årligen skicka 1,000 kr. att på samma sätt utdelas.

Stockholm den 20 April 1912.

Magna Sunnerdahl.»

Till den ädla givarinnan, som på detta storslagna sätt visat sin omvårdnad om läroverkets fattiga studerande, hembär jag härmed offentligent läroverkets varma tacksamhet.

Från Sveriges Centralförening för idrottens befrämjande har även innevarande vårtermin överlämnats en graverad silversköld att som premium tilldelas en om idrott och gymnastik synnerligen förtjänt lärjunge.

Från Svenska Turistföreningen hava överlämnats 3 ex. av Turistföreningens årsskrift för år 1911. Av dessa hava 2 ex. utdelats såsom premier och 1 överlämnats till läroverkets lärjungebibliotek.

32. Under 1911 har åtgått för underhåll och tillökning av

a) boksamlingarna	kr. 390:00
b) den övriga undervisningsmaterielen	: » 485:54
c) inredningsmaterielen	» 1,404:60
d) lärjungebiblioteket	» 39:16

G. Examina och terminsavslutning.

33. För den *studentexamen*, som vid läroverket anställdes vårterminen 1911, lämnades redogörelse i förra årets program.

Därsammastädes lämnades ock redogörelse för den skriftliga realskolexamen.

Den muntliga realskolexamen, till vilken samtliga i den skriftliga prövningen godkända examinander infunno sig, ägde rum den 1 och 2 juni och därvid godkändes alla läroverkets egna lärjungar, nämligen Per Fogelström, Yngve Johannesson och Gösta Kjellén, samt privatisterna Sten Bengtson, Märta Möller och Nils Vinberg.

Såsom examensvittnen, utsedda av stadsfullmäktige, närvaro apotekare C. G. Bergquist, landssekreterare L. Th. Jacobson, bankdirektör R. von Matern samt trafikchef R. Wester, varjämte läroverkets inspektor, landshövding K. S. Husberg, övervar en del av examen.

Sistlidne hösttermin avlades *skriftliga prov för realskolexamen* den 16, 18, 20 och 22 november av en läroverkets egen lärjunge.

Den muntliga prövningen anställdes den 11 december och godkändes därvid den examine-
rade, Allan Ohlson, läroverkets egen lärjunge.

Vid prövningen närvaro bankdirektör R. von Matern och postmästare G. W. Molin, av stadsfullmäktige utsedda examensvittnen.

Innevarande vårtermin hava 15 läroverkets egna lärjungar och 5 privatister avlagt de *skriftliga proven för studentexamen* den 11, 13, 15, 18 och 20 april. Samtliga läroverkets egna lärjungar och 4 privatister förklarades berättigade till muntlig prövning, vilken är utsatt till den 17 och 18 juni.

Skriftliga prov för realskolexamen hava denna termin avlagts den 2, 4, 6 och 8 maj av 4 lärjungar vid läroverket och 2 privatister. Av dessa hava 4 läroverkets egna lärjungar och 2 privatister förklarats berättigade att undergå muntlig prövning.

Den muntliga realskolexamen kommer att taga sin början den 30 maj.

34. *Årsavslutning* med förhör och uppvisningar kommer enligt H. H. Efori beslut att äga rum i följande ordning:

Uppvisning i gymnastik äger rum på läroverkets gymnastiksal *lördagen den 8 juni kl. 12 midd.* och *uppvisning i sång och musik* i läroverkets aula *samma dag kl. 6 e. m.*

Utställning av under året utförda arbeten i teckning hålles i teckningssalen lördagen den 8 juni kl. 4—6 e. m. och söndagen den 9 juni kl. 1—3.

Förhör i läroämnena anställas måndagen den 10 juni kl. $\frac{1}{2}$ 10—12.

Efter förhörens slut sker samling i aulan, då premier och stipendier utdelas och flyttningen tillkännagives, varefter ungdomen *hemförlovas*.

35. Att övervara årsavslutningen och därmed förenade förhör och uppvisningar får jag vördsamt inbjuda lärjungarnas föräldrar och målsmän, stadens fullmäktige och magistrat samt alla andra, som med välvilligt intresse omfatta läroverket och dess verksamhet.

36. *Nästa läsår börjar med allmänt upprop torsdagen den 29 nästa augusti kl. 5 e. m.*

Klass 6 och ringarna I—IV samlas måndagen den 26 augusti kl. 8 f. m. för att undergå läkarebesiktning, varefter *skjututbildningsövningarna* taga sin början.

Höstterminen kommer att sluta den 21 påföljande december; vårterminen börjar den 10 januari och avslutas den 9 juni 1913.

Inträdes- och flyttningssökande skola anmäla sig hos rektor å hans ämbetsrum senast *lördagen den 24 augusti kl. 11—12 f. m.* Prövningarna börja måndagen den 26 augusti kl. 9 f. m.

Herrar lärare sammanträda måndagen den 26 augusti kl. 8,15 f. m.

Vänersborg i maj 1912.

Gustaf Mellén.

Med avseende på nästa läsår erinras om följande bestämmelser i gällande skolstadga angående

a) *Inträdesfordringar.*

§ 28.

1. Ej må i allmänt läroverk som lärjunge intagas under höstterminen annan än den, som, då inträde sökes, redan uppnått eller som före kalenderårets utgång uppnår nio års ålder, ej heller under vårterminen annan än den, som före utgången av närmast föregående kalenderår uppnått nämnda ålder.

2. Ej må någon, som före det kalenderår, då inträde sökes, fyllt tolv år, intagas i realskolans första klass; och iakttages beträffande intagning i realskolans övriga klasser, att den med ledning av detta stadgande för varje klass beräknade åldern ej må vara överskriden. Undantag från de i detta moment givna bestämmelser må rektor efter prövning av omständigheterna och efter kollegiets hörande kunna medgiva.

3. Inträdessökande skall förete dels intyg av vederbörande prästerskap, innehållande uppgift om föräldrar, födelseort, ålder och, där så ske kan, uppförande samt anteckning därom, att han haft naturliga eller vaccinkoppor, dels ock intyg av läkare, att han icke lider av sjukdom eller lyte, som gör honom olämplig för skolarbete eller kan menligt inverka på medlärjungar. Har han förut varit i annat allmänt läroverk intagen, skall han dessutom förebringa vederbörligt avgångsbetyg från det läroverk, han senast bevistat, samt, därest han öfvergår under termins lopp, kvitto å de av honom senast erlagda terminsavgifter, eller, såvida han från erläggande av dylika i föreskriven ordning befriats, bevis därom.

§ 29.

1. *För inträde i realskolans första klass fordras:*

a) förmåga att tydligt och säkert läsa innantill och att med egna ord redogöra för innehållet av en uppläst enkel berättelse;

b) någon färdighet i välskrivning;

c) någon färdighet i rättskrivning;

d) kännedom om viktigare berättelser ur gamla och nya testamentets bibliska historia; några psalmverser;

e) färdighet i användandet av de fyra räknesätten med hela tal, högst fyrsiffriga, dock att icke må fordras användning av mer än tvåsiffriga multiplikatorer och divisorer; någon kännedom om sorter och någon övning i huvudräkning;

f) kännedom om skandinaviska halvöns gränser, om det allmännaste av dess höjdförhållanden och om Sveriges huvuddelar; närmare kännedom antingen om Götaland eller om Svealand och Norrland; förmåga att på kartan utvisa det genomgångna.

4. Den, som söker *inträde i gymnasiets fjärde ring*, äger rätt till befrielse från prövning i ett eller två läroämnen, motsvarande den rätt till befrielse från viss del av undervisningen, som enl. § 8 tillkommer lärjunge å gymnasiet; skolande lärjunge, som önskar begagna sig av sådan rätt, *vid inträdet* ådagalägga, att han i de läroämnen, i vilka han önskar befrielse från prövning, äger för flyttning till tredje ringen erforderliga kunskaper.

b) bortval av ämnen i gymnasiets 3:dje och 4:de ringar.

§ 8.

1. Lärjunge, som blivit flyttad till gymnasiets tredje ring, äger *efter av målsman hos rektor gjord skriftlig anmälan*, rätt att *vid läsårs början* bortvälja ett å den stadgade timplanen förekommande läroämne eller teckning eller ock två av dessa ämnen, såvida de i högsta ringen tillsammans ej upptaga mer än sex timmar i veckan.

Härvid bör dock iakttagas, att alla lärjungar skola delta i undervisningen i modersmålet samt, med undantag för lärjungar, som tillhöra främmande trosbekännelse, i kristendom.

2. Lärjunge å realgymnasiet, som bortvalt matematik, äger rätt att efter samråd med vederbörande lärare följa undervisningen i de delar av ämnet, vilka han behöver inhämta för att kunna tillgodogöra sig undervisningen i fysik.

3. Har lärjunge vid inträde i gymnasiets tredje ring icke eller endast till en del använt sin rätt till bortval, vare han oförhindrad att sedermera *vid läsårs början* använda denna rätt inom de i mom. 1 angivna gränser.

4. Önskar lärjunge åter begagna undervisningen i bortvalt ämne, skall han vid särskilt anställd prövning visa sig äga härför *erforderliga* kunskaper.

Vid tillämpning av ovanstående bestämmelser bör med avseende på den verkan, bortval av ämne kan komma att utöva på blivande flyttning och studentexamen, iakttagas följande:

a) lärjunge, som i tredje ringen fullständigt begagnat sin rätt till bortval av ämne, måste för att kunna flyttas till fjärde ringen vara godkänd i *alla* återstående ämnen.

b) lärjunge skall i *den skriftliga prövningen* för studentexamen *deltaga i minst 3 av de* prov, som anordnas å den bildningslinje han tillhör, dock med skyldighet för honom att i varje fall delta i modersmålsprovet.

c) lärjunge är berättigad att å den bildningslinje hans examen avser undergå skriftlig prövning såväl i bortvalt ämne, som i ämne, i vilket han icke önskar muntligen prövas.

d) lärjunge, som erhållit minst vitsordet Godkänd *för den svenska uppsatsen och två andra skriftliga prov*, äger att undergå muntlig prövning.

e) i *den muntliga prövningen* är lärjunge skyldig att underkasta sig förhör i *kristendom* och *modersmålet* samt *i minst åtta av övriga läroämnena* eller *i sju av dessa*, såvida i detta senare fall de två återstående läroämnena å timplanen tillsammans ej upptaga mer än sex veckotimmar.

f) om lärjunge i *den muntliga prövningen* erhållit vitsordet godkänd eller däröver i minst tio av de läroämnena, som finnas upptagna å fjärde ringens timplan, eller i *nio* av dessa ämnen, och i detta senare fall de två återstående läroämnena å timplanen tillsammans ej upptaga mer än sex veckotimmar, skall han i examen godkännas, såvida ej mer än halva antalet av censorerna finner honom böra på grund av bristande insikter och mogenhet underkännas.

Anvisning

på för frivilliga självstudier under sommarferierna
lämpliga uppgifter.

Till femte klassen.

- Historia.* Montelius, Livet i Sverige under hednatiden. Pris 2 kr.
Björnin, Finska kriget. Pris 3,50.
Ellen Fries, Ur svenska adelns liv under 1600-talet, I.
- Geografi.* Hedin, Tibetanska äventyr. Pris 4 kr.
Hedin, Från pol till pol. Pris 5 kr.
Sandström, Natur och arbetsliv i svenska bygder I. Pris 2 kr.

Till sjätte klassen och första ringen.

- Engelska.* Ödman, En dag i ett engelskt hem. Illustrerad och bunden pris 3,25.
- Geografi.* Anna Sandström, Natur och arbetsliv i svenska bygder. I—II.
- Matematik.* Realskoleproblem (J. S. Hedström).

Till andra ringen.

- Engelska.* W. Scott, Ivanhoe. Beijer. Illustrerad 2,50.
Jerome, Tre män i en båt. Fahlcrantz. Häftad 1 kr.
Kipling, Höglandsbilder från Hindostan. Björk och Börjesson. Två häften à 1 kr.
- Modersmålet.* Heidenstam, Karolinerna.
Strindberg, Svenska öden och äventyr. Pris 3 kr.
Hedin, Från pol till pol.
- Tyska.* Hans Arnold, Fritz auf dem Lande. Pris 70 öre.
- Historia.* Boëthius, Historisk läsning, Forntiden eller Medeltiden.

Till tredje ringen.

- Kristendom.* C. Fr. Lundin, Kyrkohistoria, II:1. Pris 2,75.
- Modersmålet.* Viktor Rydberg, Fribrytaren i Östersjön, Singoalla.
Selma Lagerlöf, En herregårdssägen. Pris 2 kr. Jerusalem.
Ellen Fries, Svenska odlingens stormän. Pris 1 kr.
- Tyska.* I. Frenssen, Gustav, Peter Moors Fahrt nach Südwest, ed. Hjelmqvist och Svenning.
Pris 1,25.

2. Någon eller några uppsatser ur Deutsches Alltagsleben von Emil Rodhe und Otto Abshagen. Pris I 1,₅₀, II 2,₂₅.
Hans Arnold, Glück muss man haben!
- Engelska.* Steffen, Englands litteratur i historisk framställning. Pris bund. 6 kr.
Bergström, Iakttagelser och intryck under en sommarvistelse i England. Lund 07. Förf:s förlag. Strengnäs. Pris 1 kr.
- Franska.* Ödman, Ungdoms- och reseminnen II. (Inneh. bl. a. En terminsavslutning vid ett franskt Lycée och i Rouens katedral). Pris 2,₇₅.
- Fysik.* Ritning av synoptiska kartor. Väderleksakttagelser kl. 8 f. m., kl. 1 och 9 e. m. under en månad av sommarferien och deras inregistrering på rutat papper. Problemlösning.
- Historia.* O. Sjögren, Karl XI och svenska folket på hans tid (1898).
E. Tegnér, Svenska bilder från sextonhundratalet (1896).
Stavenow, Den stora Engelska revolutionen.

Till fjärde ringen.

- Kristendom.* C. Fr. Lundin, Kyrkohistoria, III: 1. Pris 4,₇₅.
N. Söderblom, Kristendomen och religionerna. Pris 0,₃₅.
- Modersmålet.* 1. Någon eller några av föreningen Heimdals folkskrifter.
2. Oskar Levertin, Svenska gestalter.
3. August Strindberg, Svenska öden och äventyr.
4. Nedskriv dagboksanteckningar under en resa.
5. Skildra någon märklig tilldragelse, som du bevitnat, eller plats, som du besökt under ferierna, och förse den eventuellt med teckningar.
6. Nedskriv dina betraktelser vid läsningen av någon bok eller gör ett skriftligt referat av dess innehåll.
- Latin.* Boëthius, Historisk läsning för skolan och hemmet, Forntiden.
- Grekiska.* Bergstedt, Grekisk kulturhistoria. Inb. 3,₂₅.
- Tyska.* 1. Gerstäcker, Friedrich, Herrn Mahlhubers Reiseabenteuer, ed. Thorn. Pris 1,₂₅.
2. Lika med uppgiften till tredje ringen.
Keller, Kleiden machen Leute.
- Engelska.* Cavling, London. Översättning av Petrus Hedberg. Silén. Pris bunden 10 kr.
Något av Shakespeare's dramer i Hagbergs översättning, t. ex. Hamlet, En mid-sommarnattsdröm, Julius Cæsar, Köpmannen i Venedig. Gleerups förlag, häften à 60 öre, innehållande tre dramer.
- Franska.* G. A. Bergström, I Frankrike. En reseberättelse. Hernösand 1909. Förf:s förl. Strengnäs. Pris 75 öre.
- Historia.* E. Hildebrand: Sveriges historia intill 20:de seklet, avd. 8 (1772—1809).
Kjellén: Stormakterna.
Stavenow: Frihetstiden samt Konung Gustaf III.
- Filosofisk propedeutik.* S. Almqvist, Sjäslivet. Pris 2,₂₅.
- Matematik.* Lösning av studentproblemen. K. L. Hagströms edition.
- Fysik.* Problemlösning. Bestäm hastigheten av flodvatten, av ett moln och av ljuset.

Redogörelse för sparkasseverksamheten vid läroverket.

Den 14 februari 1911 beslöt kollegiet att göra ett försök med sparkasseverksamhet vid läroverket i överensstämmelse med följande av Enskilda Banken i Vänersborg uppgjorda promemoria.

P. M.

angående Sparkasseräkning i skolor.

1. Efter anmodan tillhandahåller banken åt lärare en eller, om så önskas, flera hemsparbössor för hvarje klass och listor med kopior för lärarens notering af lärjungars besparingar.
2. På bestämda tider aflämnas lärjungarna sina besparingar till läraren, som i lärjungens närvaro antecknar beloppet på listan och inlägger penningarna i bössan.
3. Efter första insättningen utfärdar banken sparkassebok för hvarje lärjunge, och förvaras dessa böcker af läraren mellan noteringarna i banken.
4. En gång i månaden aflämnar läraren till banken den hopsummerade listan på insättningar, hemsparbössan, innehållande insamlade medel, och lärjungarnas sparkasseböcker, i hvilka banken därvid gör noteringar i enlighet med den aflämnade listan.
5. Vid afgang från skolan erhåller lärjunge sin sparkassebok och är därefter berättigad att uttaga egen hemsparbössa.
6. Under Februari månad hvarje år böra sparkasseböckerna inlämnas till banken för notering af ränta, upplupen under föregående år.
7. Banken tillhandahåller därjämte noteringsblad, afsedda för lärjungarnas egna anteckningar, men hafva naturligtvis dessa anteckningar ej något vitsord mot banken, som endast är ansvarig enligt de i hvarje sparkassebok intagna bestämmelserna.

Insättarnes antal och beloppet av deras besparingar framgår af följande tabell.

Klasser och ringar	Vårterminen 1911			Höstterminen 1911			Vårterminen 1912			Summa insatt belopp	
	Antal insättare	Insatt belopp		Antal insättare	Insatt belopp		Antal insättare	Insatt belopp			
1	9	21	63	10	25	09	10	33	24	79	96
2	20	67	92	10	15	89	10	26	97	110	78
3	14	73	61	13	35	75	9	68	06	177	42
4	16	35	15	7	85	10	12	68	63	188	88
5	12	16	—	8	16	30	11	15	75	48	05
I	13	12	70	2	6	—	5	23	48	42	18
II	—	—	—	8	3	25	2	5	50	8	75
Summa	84	227	01	58	187	38	59	241	63	656	02

Ordning vid förhören den 10 juni 1912.

	9,30—10	10,10—10,40	10,50—11,20	11,30—12
Ring III	<i>Kristendom</i> Palmgren	<i>Latin: Mellén</i> <i>Matematik: Holmér</i>	<i>Tyska</i> Berner	<i>Grekiska</i> Tessing <i>Matematik: Martin</i> <i>Fysik: Lundal</i>
Ring II	<i>Tyska</i> Berner	<i>Historia</i> Wendbladth	<i>Matematik: Holmér</i> <i>Matematik: Lundal</i>	<i>Engelska</i> Palmgren
Ring I	<i>Biologi</i> Sjögren	<i>Modersmålet</i> Berner	<i>Latin: Ewerth</i> <i>Matematik: Martin</i>	<i>Engelska</i> Mannfelt
Klass 5	<i>Engelska</i> Mannfelt	<i>Biologi</i> Sjögren	<i>Geografi</i> Wendbladth	<i>Tyska</i> Ewerth
Klass 4	<i>Matematik</i> Rosén	<i>Kristendom</i> Palmgren	<i>Engelska</i> Mannfelt	<i>Biologi</i> Rosén
Klass 3	<i>Modersmålet</i> Ewerth	<i>Geografi</i> Hyllander	<i>Matematik</i> Rosén	<i>Kristendom</i> Palmgren
Klass 2	<i>Tyska</i> Jonsson	<i>Modersmålet</i> Jonsson	<i>Kristendom</i> Wetterlundh	<i>Historia</i> Jonsson
Klass 1	<i>Modersmålet</i> Wetterlundh	<i>Tyska</i> Wetterlundh	<i>Matematik</i> Sjögren	<i>Historia</i> Wetterlundh

Kl. 12 avslutning i aulan.

